

Svätý Ján Zlatoústý - obnovená ikona v katedrálnom chráme v Prešove.

Tropar sv. Jánovi Zlatoústemu

Tropar, hl. 8.

Ust tvojich, jakože svitlosť ohňa vozsjavši blahodať, vselennuju prosviti: ne srebroľubija mirovi sokrovišča sniska, vysotu nam smirennomudrija pokaza: no tvoimi slovesy nakazuja, otče Joane Zlatouste, moli Slova Christa Boha spsatisja dušam našym.

Milosť tvojich úst, žiariaca ako svetlosť ohňa, osvietila celý svet, poklady nezištnosti svetu získala, a ukázala nám vznešenosť poníženosti; a ty, otče Ján Zlatoústý, poučujúc nás svojimi slovami, pros Slovo Krista Boha, aby spasil naše duše.

Kondak, hl. 8.

Ot nebes prijal jesi Božestvennuju blahodať, i tvojimi ustnami vsja učiši poklaňatisja v Trojci jedinomu Bohu, Joane Zlatouste, vseblaženne, prepodobne, dostojno chvalim Ťa; jesi bo nastavnik, jako božestvennaja javľaja.

Z neba prijal si Božskú milosť a svojimi ústami učíš každého kľaňať sa v Trojci jedinému Bohu, Ján Zlatoústý, najblahoslavenejší, prevelebný, dôstojne Ťa chválime, lebo si učiteľ, ktorý zjavuje božské veci.

V PRVOM JARNOM MESIACI

S pomocou Božou vstupujeme už do tretieho mesiaca roku Pána 1979. V ňom k nám zavíta aj prvý tohtoročný jarný deň a marec je pre nás aj mesiacom, v ktorom zavŕšime prvý kvartál tohto roku. Už sme si zvykli, že marec je u nás Mesiacom knihy. Pripomíname si význam tlačeného slova a ako veriaci si osobitne v nadväznosti na Mesiac knihy spomíname na pôvodcov prvého v jazyku našich predkov písaného slova, sv. solúnskych bratov Konštantína-Cyrila a Metoda. Oni preložili bohoslužobné knihy do reči staroslovienskej, ba založili na Veľkej Morave aj prvú slovanskú vyššiu školu, podľa vzoru vtedajšej carihradskej školy.

Obaja patrili k vzdelaným osobnostiam IX. storočia, keď vyrástli v prostredí neobyčajne vyspelej byzantskej kultúry. Ešte pred odchodom k našim predkom na Veľkú Moravu zostavili slovanské písmo a uzákonili prvý spisovný jazyk Slovanov. Preložili Žaltár a vybrané časti evanjelií. Pribrali si aj vhodných spolupracovníkov, ktorých tiež naučili čítať a písať po starosloviensky. Solúnskym bratom pri vyučovaní pomáhali nielen spolupracovníci, ktorých si priviedli z Byzancie, ako boli Kliment, Naum a Angelár, ale aj domáci učitelia (Gorazd, Vavrinec a Sáva).

Vstupujúc do Mesiaca knihy, keď sa naša spoločnosť zamýšľa nad významom tohto neodmysliteľného priateľa a spoločníka človeka, nemôžeme nemyslieť aj na týchto dvoch veľikánov, ktorí kládli základy slovanskej kultúry a ktorých si naše národy každoročne uctievať v pamätný deň 5. júla ako zakladateľov slovanského písomníctva. Mesiac knihy nám nepripomína len veľký význam písaného a tlačeného slova, ale je aj príležitosťou dokumentovať tú veľavýznamnú skutočnosť, že v našom socialistickom zriadení sa stali knihy duchovným bohatstvom všetkých. Každý má u nás prístup k vedomostiam. Kniha už nie je privilegiom niekoľkých jedincov, ale vlastníctvom a samozrejým duchovným pokrmom širokých mas. Pomínuli už časy, keď v dome bývala jedna-dve knižky: modlitebná a kalendár, a ešte snáď šlabikár, učebnice, ktoré sme nosievali do školy. Dnes sú už knižnice súčasťou zariadenia našich bytov, kde je nielen chladnička, práčka, televízor, ale aj knižnica a v nej dobré knihy, najlepšie to priatelia človeka.

V tej súvislosti si pripomeňme, že aj cenové sú u nás knihy veľmi prístupné a svojou širokou paletou spracovaných tém postihujú doslova všetky záujmové sféry. Knihy, ktoré užívajú naše školopovinné deti, dostávajú zadarmo. Je to prejav veľkej starostlivosti nášho spoločenského zriadenia o mladú generáciu, ktorá má tak vytvorené najlepšie podmienky a otvorené brány vedomostí dokorán.

Nedá nám, aby sme pri Mesiaci knihy nespomenuli aj všetkých tých našich buditeľov, národovcov, horľiteľov, ktorí v nežičlivých časoch ťažkej minulosti práve písaným a tlačeným slovom kriesili naše povedomie, udržovali slovanského ducha a rozširovali naše duchovné obzory. S batôžkom knižiek na chrbte chodili od dediny k dedine a rozdávali duchovný pokrm dobrého slova.

Ale marec je aj mesiacom našich žien, ktoré v jeho prvej dekáde slávia svoj Medzinárodný deň. Stalo sa už tradíciou a súčasne aj milou príležitosťou, aby sme si ocenili ich prácu obety a námahy. Isteže by bolo málo, keby sme si spomínali na naše matky, ženy, iba raz do roka. Myslíme na ne a vďační sme im stále. V tento deň však akosi osobitným spôsobom pozdravujeme láskave ochrankyne našich rodinných kozubov, dobrotivé bytosti, vždy ochotne pomáhať, rozdávať lásku a dobrotu. Prichádzajú nám na myseľ evanjeliové slová o žene udatnej, statočnej, ktorá je hodna nad všetky perly... So svojimi dobrožičeniami kladieme pred ne prvé kytičky tohtoročných kvietkov jari, ktoré vyrazili zo zeme po zime, akoby aj ony chceli prvé pozdraviť tie, čo slávia 8. marca svoj sviatok.

Uvedomujeme si, že aj v našom spoločenskom zriadení dožívajú sa opravdivej rovnoprávnosti. Nájdeme ich v rozličných zamestnaniach, obdivujeme ich príkladnú prácu a vzdávame im za ňu vrúcnu vďaku. Nezabúdame, že boli časy, keď boli zahnávané, keď nebolo pre nich pracovných príležitostí, keď sa na ne hľadievalo ako na menejcenné bytosti, odsúdené len na určité druhy práce. Nezabúdame na to, že ešte na mnohých miestach sveta aj dnes nedočkali sa svojej rovnoprávnosti, sú vykorisťované a ich práca je honorovaná omnoho horšie ako rovnaká práca mužov. Nemajú takú lekársku starostlivosť a také sociálne výhody, ako ženy v našom spoločenskom zriadení. Na mnohých miestach ešte musia spolu so svojimi mužmi bojovať za lepší život, za slobodu, za nezávislosť svojich krajín.

To všetko si spomíname na pozadí prvého jarného mesiaca, keď matička zem, ktorá si oddýchla v zimnom spánku, prijíma prvé jarné osivo, z ktorého bude chlieb pre nás všetkých. Pripomíname si to s myšlienkou na úlohy, ktoré sú pred nami a na ktorých plnení sa chceme ako statoční občania ochotne podieľať. Pozýva nás k tomu sám Pán Ježiš, Cirkev svojimi dokumentami a hlasom starostlivej matky, ktorá dbá o dobro svojich detí. Nech nás Pán požehná a nech zošle svoju pomoc na všetky naše podujatia!

O. F.

K Medzinárodnému dňu žien

Monika

- Dcéra! - prines nám troška vína z pivnice!

Toto je zvyk Monikinho otca, položiť víno na stôl, keď prídu hostia. Monika mala dozor nad pivnicou.

Chodiac do pivnice, začala ochutnávať víno, raz jedno, potom druhé. Najprv to robila zo žartu a potom zo zvedavosti. Neskôr jej víno tak zachutilo, že vždy, keď ju otec poslal do pivnice, poriadne si pochutnala na víne, ktoré prinášala na stôl. Keď vyšla z pivnice na čerstvý vzduch, omámilo ju to. Avšak nad tým sa iba zasmiala, lebo víno jej chutnalo.

Raz okríkila slúžku. Slúžka už neraz videla mladú Moniku veselú a podnapitú po ochutnávaní vína, preto teraz odpovedala:

- Taký pijan ako ty, nič mi nemôže vičítať!

Slúžkina výtka sa veľmi dotkla Moniky. Zamyslela sa a rozhodla sa. Nikdy sa už nenapije vína.

*

Monika mala osemnásť rokov, keď sa vydávala. Jej manžel, Patricius, šľachtic, bol dvakrát starší ako ona. Okrem toho ona bola kresťankou, on pohanom. Vzal si ju, lebo bola pekná. Dala mu syna Augustína a potom ešte dve deti. Avšak Patricius konal a žil ako pohan. Monika sa bezmocne pozerala ako sa zabával s cudzími ženami. Pritom vysmieval sa z jej poctivosti a z toho, že pomáhala chudobným.

Raz prišiel domov nahnevanej. Kričal a hrešil, bil každého, kto mu prišiel do cesty. Monika sa na neho pozerala svojimi láskavými očami bez strachu a hnevu. Tak prichádzal domov často. Avšak Monika mu nikdy neodpovedala s hnevom, hoci jeho hrubé slová ranili jej srdce. Dohovárala mu až vtedy, keď ho prešiel hnev a vtedy sa k nemu obracala milo a s úsmevom. Odpúšťala a zabúdala všetku jeho hrubosť. Nikdy mu nič nevičitala.

*

Pri vratách do dvora sa zišli susedky, mladé ženy. Každá sa sťažovala a na niektorých z nich boli stopy po bitke. Sťažovali sa na svojich manželov. Čudovali sa, že Monika nikdy nemala na sebe znaky od bitky, hoci poznali drsnú povahu jej manžela.

Monika počúvajúc sa usmievala a povedala:

- Ste si isté, že váš jazyk je tu bez viny?

A potom im radila, aby boli trpezlivé, modlili sa za svojich manželov, na drsnosť odpovedali lahodnosťou a na krik mlčanlivosťou.

Svokra sa k Monike chovala veľmi nepriateľsky. Toto zodpovedalo jej pohanskému náboženstvu. Riadila sa veľkým egoizmom, chcela byť veliteľkou v dome, lebo mala drsnú a prehkú povahu ako jej syn. Avšak Monika akoby nevidela zlobu svokry a za každé drsné slovo sa odplácala láskou a rôznymi úsluhami. Ona vedela, že zmeniť pohanku môže nie svojimi slovami, ale svojím dobrým príkladom a modlitbou za jej obrátenie. Monika nachádzala útechu v spoločnosti svojich troch detí.

Najstarší syn Augustín vyrástol a rodičia ho dali do školy. Avšak synček sa nechcel učiť. Aby sa vyhovel trestu v škole a doma, začal klamať učiteľov a svojich rodičov. Monika to videla a prestala mu hroziť trestom. Namiesto toho ho začala učiť náboženstvo a žiť čnostne. Augustín sa začal lepšie učiť a všetci spozorovali, že chlapec je veľmi nadaný.

Teraz ho otec vyslal na vyššiu školu do susedného mesta.

Monikina svokra zostarela a oslabla. Často potrebovala pomoc, ale nechcela o to poprosiť svoju nevestu, ktorú nemala rada. Monika to spozorovala a sama začala nebadane jej pomáhať. Po čase svokra pochopila, že jej nevesta nie je taká ako jej syn a tiež nie taká ako ona sama. Pochopila, že krivdila svojej neveste. Teraz ju odprosovala. Monika ani nechcela počuť priznanie viny svojej svokry a prívlnula ju k svojmu srdcu ako rodnú matku. Potom sa často rozprávali o kresťanskom náboženstve, ktoré robilo Moniku čestnou a dobrou. Svokra chcela všetko vedieť, začala chodiť do kresťanského chrámu a dala sa pokrstiť.

Patricius pribúdali roky. Stával sa vždy zamyslenejším a láskavejším. Rôzne zábavy ho prestali tešiť. Obdivoval zmenu v živote svojej matky. Monika sa mu stavala vždy viac milšou.

- Naša pohanská viera a rozháraný pohanský život stratili pre mňa cenu, - prehovoril Patricius k Monike. - Tvoj Boh, Monika, kresťanský Boh, je jediný pravdivý Boh. Chcem ho poznať, aby som bol taký ako ty.

Monika často rozprávala so svojím manželom o kresťanskej viere a kresťanských čnostiach. Patricius sa stal kresťanom.

*

Zo školy prišiel na prázdniny syn Augustín. Otec sa tešil vedomostiam syna, avšak matka spozorovala zmenu v synových názoroch. Vyhybal sa rozhovorom s matkou, spoločnosť v meste chlapca zmenila a matka spozorovala, že stratila syna. Syn ide po otcovej ceste v spoločnosti pohanských priateľov a pohanského rozháraného života. Preto sa potešila, keď jej manžel rozhodol, že pošle syna na ďalšie štúdiá do slávneho Kartága. Matka dúfala, že vážna vedecká práca zmení jej syna. Svokra a jej manžel teraz boli kresťanmi, avšak jej syn začal žiť pohanským životom.

Svokra ochorela. Monika sa stala jej opatrovateľkou, vo dne a v noci bola pripravená jej pomáhať. Svokra sa len vtedy cítila šťastná, keď mala pri sebe svoju nevestu. Patricius videl, že jeho matka, kedysi prchká a vzdorovitá žena, stala sa nežnou a trpezlivou. Videl šťastie svojej matky, ktorá umierala ako kresťanka.

Zanedlho zomrel tiež ako kresťan aj Patricius. Monika ostala vdovou.

Teraz sa starala o chudobných, chorých a o siroty. Medzi týmito bolo veľa pohanov. Avšak ku kresťanstvu ich môže priviesť len svojím životom, svojimi dobrými skutkami. Prichádzala k nim, pomáhala im a oni ju nazvali svojou matkou.

Augustín sa choval v Kartágu veľmi zle. Spočil sa s akousi ženou a mal s ňou syna. Pritom sa pripojil k sekte manichejcov, ktorí učili, že ľudia sa nemajú starať o svoje hriechy, lebo človek za ne nezodpovedá. Monika plakala a modlila sa.

Skončil sa školský rok a Augustín prišiel domov.

Ihned nasledujúceho dňa začal vysvetľovať matke svoje zásady, morálku a vieru. Čítanie Svätého písma ho nezaujímalo. Je to kniha písaná jednoduchým štýlom a bez žiadnej poézie. Jeho zaujíma poézia a spisy pohanských autorov, ktoré sú písané vysokým štýlom, krásnou výslovnosťou. Toto ho uchvátilo.

- Vy, mama, ste prostá dedinská žena. Ja som učený, viem viac ako vy, mali by ste poslúchať svojho učeného syna. Vaša viera mi nie je potrebná, ona je len klamstvom pre ľudí...

Monika počúvala a trpela. Keď syn skončil výklad, prehovorila:

- Raz sa mi snívalo, že sa mi zjavil svätý mládenec, ktorý sa ma s úsmevom spýtal, prečo tak trpím, a keď som mu povedala, že oplakávam svojho strateného syna, povedal:

- Upokoj sa a pozri sa dookola. Kde stojíš ty, tam bude i syn tvoj.

- Vidíte, mama, - prerušil Monikinu reč Augustín, - bolo vám povedané, že budete tam kde ja, prijmite moje zásady.

- Nebolo mi povedané, synček, že ja budem tam, kde si ty, ale že ty budeš tam, kde ja, - odpovedala Monika.

- Mama, vy ste povinná mňa počúvať! - skríkol syn. Monika bola urazená synovým nepekňým výstupom.

- V mojom dome ďalej ostať nemôžeš! - povedala rozhodne.

Augustín sa tomu začudoval. So sklonenou hlavou vyšiel z domu a odišiel k svojmu priateľovi.

Monika horko plakala.

Smutná odišla k svojmu biskupovi.

- Modli sa za neho, a tvoj syn nakoniec zbadá svoj omyl, - potešoval ju biskup.

- Prosím vás, otče, aby ste sa aj vy porozprávali s mojím synom.

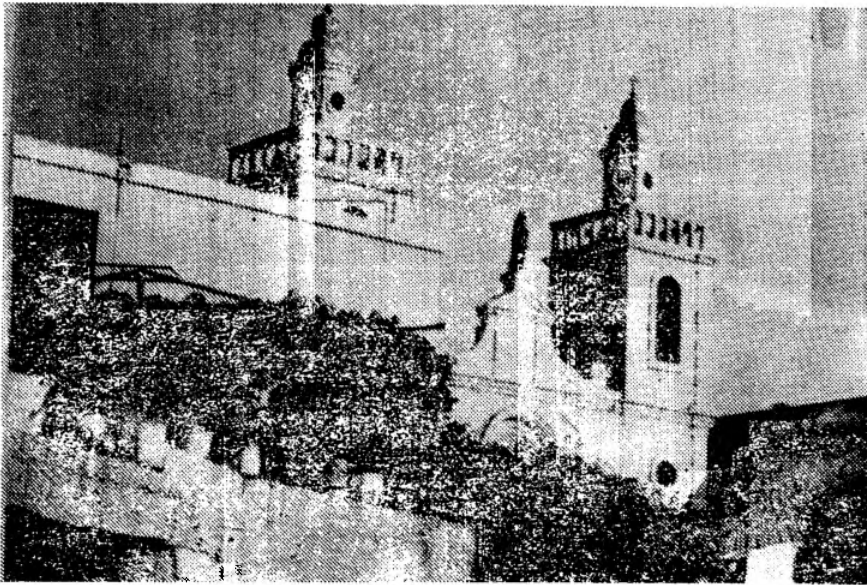
Avšak biskup, ktorý poznal vzdorovitosť mládenca, odpovedal:

- Chod' v pokoji. Nech ťa Pán Boh žehná. Buď istá, že dieťa toľkých slz nezahynie.

*

Augustín bol medzi manichejcami deväť rokov. Potom začal pochybovať. U nich nevidel pravdu. Avšak chcel poznať pravdu. Skončil rečnícku školu. Sám prokonzul položil na jeho hlavu čestný veniec. Teraz Augustín zatúžil po väčšej sláve. Rozhodol sa odísť do Ríma.

(Pokračovanie na str. 7)

Chrám v Káne Galilejskej - na mieste biblickej svadby.

Prečo sa rozvádzaš!?

Listy zosobášeným

4.

Drahí!

Povedali ste si navzájom veľké slová: „Sľubujem ti lásku, vernosť a manželskú úctu a že ňu neopustím až do smrti.“ Nie sú to jednoduché slová, nie je to obradná ceremónia. Sú to slová prísahy pred Bohom a ľuďmi. Na to nikdy nezabudnite! Nikto na tejto zemi nezruší tie slová, nikto nemá moc a právo oslobodiť vás od záväzku, od jeho dodržiavania, jedine smrť!

Uzavretie manželstva v kat. Cirkvi — to nie cez ulicu prejsť. Je to záväzok na celý život, do smrti: jeden druhého milovať, zostať si verným a čestným.

Vo štvrtom storočí bola obyčaj, že ľudia zasnuhovali už svoje maloleté deti. Naša gréckokatolícka cirkev má jednu takú významnú ženu — sv. Makrínu mladšiu, sestru veľikána cirkvi, sv. Bazila Veľkého. Sv. Makrína povedala raz tieto slová: „Podľa zákona prírody má byť len jedno manželstvo, ako je jedno narodenie a jedna smrť. Či nie je hriechom a hanbou nedodržiavať manželskú prísahu?“

Tak sa pozerali na manželstvo prví kresťania.

Hlavným a podstatným základom manželstva je láska. Avšak tú lásku je potrebné sústavne posilňovať. Lebo krása skoro zvädne. Hoci dnes krásu možno rôznymi prostriedkami o niečo aj predĺžiť, ale beztak krása čoskoro zvädne a môže aj zovšednieť. Okrem toho spolužitím vychádzajú najavo chyby, nedostatky a nedokonalosti manželov navzájom. Tak je to u všetkých ľudí! Nejestvujú ľudia všestranne dokonalí. Preto manželská láska potrebuje nadprirodzenú silu, naplnenie, povznesenie, aby sa stala kresťanskou, stálou, trvanlivou, svätou.

Manželstvo je vybudované na čestnosti. Preto nesmiete byť egoisti, samolúbi, aby ste nehľadali svoje osobné dobro, ale dobro spoločné. Lásku a čestnosť posilňuje vernosť. Vernosť vo všetkom!

Všetci poznáme meno Mozarta, veľkého hudobného skladateľa. On píše vo svojich pamätiach: „Pred našou svadbou ja a moja snúbenka sme sa veľa modlili. V deň nášho sobáša sme si vypočuli sv. Liturgiu, pristúpili k sv. spovedi a k sv. prijímaniu. Ó, ako vŕcne sme obaja prosili od Boha pomoc pre naše manželstvo!“

Drahí! Aj u vás je túha po šťastí. A aké sú perspektívny vášho šťastia v manželstve? Každý z vás bude vedieť už vopred, aké bude vaše manželstvo: šťastné alebo nešťastné. Povie mu to jeho láska, vernosť a čestnosť, na ktoré prisahal a ako ich dodržiava. V tom je tajomstvo šťastia! Obaja vždy myslíte na večnosť. Vtedy slová vašej prísahy budú vás navzájom podopierať v ťažkostiach a skúškach, ktoré prináša život. Posilňujte sa Božími milosťami, ktoré Boh dáva nám všetkým skrze svoje sviatosti.

V jednom zo svojich poučení Hospod' náš Isus Christos povedal, že Hospod' Boh nezabúda ani na najmenšieho vtáčika. Nezabúda Hospod' Boh ani na manželstvo. Veď On ho sám ustanovil, a preto tým viac sa oň stará a chce, aby bolo šťastné. Vo vašom manželstve kráčajte po ceste, ktorú vám ukazuje modlitba, ktorú spievali počas vášho vstupu pred oltár Boží: „Blažení vsi bojaščíjsja Hospoda, choďaščíji v putech Jeho... Blažený každý, kto sa bojí Pána, kto chodí po Jeho cestách!... blažený budeš a dobre ti bude!“

o. Štefan

Z biblických dejín

POVOLANIE ABRAHÁMA

(okolo roku 2000 pred Kristom)

Národy, ktoré pochádzali od synov Noeho, po čase tiež odpadli od Boha. Zabudli na pravého Boha, začali sa klaňať Slnku, Mesiacu. Tieto nebeské telesá považovali za bohov, robili si bohov z kameňa, dreva, kovu. Niektorí považovali za bohov tiež zvieratá. Takto sa Ľudia stali pohanmi, ctiteľmi idolov.

Boli medzi nimi aj spravodliví, ktorí verili v jedného pravdivého Boha. Takým bol Abrahám z chaldejskej zeme. Pán Boh ho vybral, aby cez neho sa zachránila a rozšírila pravá viera v jedného Boha a nádej na príchod Spasiteľa. Na Božie slovo Abrahám zanechal svoju zem a presťahoval sa do Kanaánu. Takto sa stal otcom izraelského národa.

Abrahám bol spravodlivý. Pán Boh ho chcel vyskúšať, koho on viac miluje: Boha, alebo svojho syna Izáka? Preto povedal Abrahámovi, aby Izáka obetoval Bohu. Abrahám poslúchol Pána Boha. Položil Izákovi na chrbát drevo. Sám niesol oheň a spolu išli na horu. Tam postavili obetný oltár. Potom zviazal syna a položil ho na oltár. Avšak vo chvíli, keď chcel nožom zabíť Izáka, počul hlas Anjela, aby nezabíjal syna. Abrahám sa obzrel a uvidel v krikoch jahniatko, ktoré obetoval Bohu namiesto svojho syna. Pán Boh požehnal Abraháma a sľúbil mu, že z jeho potomkov vyjde Spasiteľ sveta.

Abrahám mal veľkú vieru v Boha.

Krajina Kanaán sa nazýva vo Svätom Písme i Prísľúbenou zemou, pretože bola sľúbená Abrahámovi a jeho potomkom. Kresťania ju nazývajú Svetou zemou, lebo v nej žil náš Spasiteľ. Politicky sa volá Palestína, teraz Izrael.

— — —

Abrahám je nám príkladom viery v Boha, viery neoblomnej i v najťažších skúškach. Vždy verme Bohu.

Čo má robi kresťan, aby rástol vo viere?

Denne sa má rozprávať s Bohom — modlitbou a rozmyšľaním. Čítať, učiť sa o Bohu, aby poznával svoju vieru a nedal sa zviest' falošnými heslami.

Počúvať s vierou Slovo Božie pri bohoslužbách. Snažiť sa žiť ako človek, ktorý verí Bohu.

V pochybnostiach vo viere snaží sa ich riešiť pohovorom s niektorým kňazom alebo inou osobou, ktorá pozná pravdy viery, číta náboženské knihy a pod.

Sodoma a Gomora

Istého dňa, keď Abrahám sedel pri vchode do svojho stanu počas dennej horúčavy, uvidel, že sa k nemu blížila traja ľudia. Abrahám vstal. Vyšiel im v ústrety. Požiadali ich, aby si odpočinuli. Keď sa posadili, pohostil ich. Potom vstali a odchádzali smerom k Sodome. Abrahám išiel s nimi. Odprevádzal ich. Z reči cestou Abrahám poznal, že hostil u seba Pána Boha s dvoma anjeli ako cestujúcich. Teraz Pán vyjaviť Abrahámovi svoj úmysel, že zničí Sodomu a Gomoru.

Sodoma a Gomora boli mestami v susedstve osídlenia Abrahámovho. V Sodome a Gomore ľudia ťažko hrešili. A povedal Pán Boh Abrahámovi: „Stožnosti, ktoré sa vznášajú zo Sodomy a Gomory, sú veľmi veľké a ich hriech je veľmi ťažký“. A riekol Abrahám Pánovi: „Azda skutočne chceš zničiť spravodlivého s hriešnym? A keď je v tom meste päťdesiat spravodlivých? Či naozaj ich zničíš a neodpustíš mestu pre päťdesiatich spravodlivých, ktorí sú v ňom?“ A Pán odpovedal: „Keď nájdem v Sodome, v meste, päťdesiat spravodlivých, zmlujem sa nad mestom pre

ÚCTA K BOHORODIČKE

Úcta k Presvätej Bohorodičke patrí do podstaty našich bohoslužieb. Spomedzi všetkých svätých najviac uctieваме v našom obrade Bohorodičku, ktorej život je úzko spojený so životom nášho Spasiteľa. Preto nikto nie je tak blízko pri Ježišovi ako Bohorodička. V tejto pravde je pôvod učenia, že Panna Mária má u Boha veľkú moc. Z toho, že Presvätá Matka je matkou Božou, pochádza tá veľká úcta prejavujúca sa tak vynikajúco a jedinečne v našom obrade, ktorý pre túto skutočnosť sa právom a všeobecne nazýva obradom mariánskym. Kresťania, ktorí sa pridávajú východného obradu, sú živými svedkami starobylej tradície a úcty k Bohorodičke z prvých kresťanských storočí.

O úcte k Bohorodičke svedčí i to, že v žiadnej bohoslužobnej knihe sa Bohorodička nespomína len jednoducho ako Mária, ale oslovuje sa mnohými ozdobnými prívlastkami, pripomínajúcimi vynikajúcu svätosť a čistotu prejavujúcu všetkých svätých. Takými ozdobnými menami sú Prečistá, Presvätá, Praslávna, Preblahoslavená, Preneporočná (Nepoškvrnená) a pod. Okrem týchto ozdobných mien vo východných bohoslužbách sa stretávame ešte s menami: Lôžko Slova, Kráľov príbytok, Chrám Pánov, Stánok Pánov, Posvätný chrám, Archa úmluvy, Nespálitelný ker, Božský stôl, Hora zatienená atď. Všetky tieto mená sú prevzaté zo Svätého písma.

Z týchto mnohých prívlastkov sa treba pozastaviť najmä pri mene Bohorodička. Toto meno podľa svedectva Origena sa na Východe užívalo už v III. storočí. V roku 431 na efezskom koncile (všeobecnom) 198 východných koncilných otcov s vieroučnou platnosťou vyhlásilo, že Panna Mária má sa volať Bohorodičkou.

Prejavom veľkej úcty k Bohorodičke sú mariánske sviatky, ktoré pochádzajú takmer všetky z Východu a odtiaľ sa postupne začali šíriť a sláviť i v západnej Cirkvi. Z nich je potrebné sa zmieniť aspoň o dvoch a to o sviatku Usnutia Bohorodičky (Nanebovzatie - Uspenije) a sviatku Nepoškvrneného počatia.

Sviatok Nanebovzatia (Uspenija) Bohorodičky sa s veľkou okázalosťou slávil na Východe už v VI. storočí. Predmetom tohto sviatku je nanebovzatie nielen duše, ale i tela, ako o tom svedčí Liturgia na tento sviatok a kázne sv. Andreja Krétskeho, Germana a sv. Jána Damascénskeho. Vo chválospeve sv. Liturgie sa hovorí: Anjeli keď videli zosnutie Prečistej, žasli ako Panna vystupuje zo zeme na nebesia. Na západe sa tento sviatok začal sláviť o 100 rokov neskoršie. - Sviatok Nepoškvrneného počatia sa slávil na Východe už v VII. storočí, v rímskom obrade sa čiastočne slávil len od IX. storočia a v celej západnej Cirkvi až po roku 1854.

Z patológie viery, ako uctievali Bohorodičku sv. otcovia: sv. Efrém, sv. Cyril Alexandrijský, sv. Prokl, sv.

Roman, sv. Sofron, sv. Ján Zlatoústý, sv. Andrej Krétsky, sv. Ján Damascenský. Títo otcovia vynikali veľkou učenosťou a zbožnosťou. Od nich pochádzajú o Bohorodičke tie najkrajšie hymny, spevy, chválospevy, ódy, aké len mohol ľudský duch vytvoriť. V týchto hymnoch je s veľkým citom a básnickým majstrovstvom vyslovená všetka teologická pravda o Bohorodičke. Tieto hymny a spevy na česť Bohorodičky nazývame Bohorodičnickými. O týchto hymnoch na česť Bohorodičky s plným právom môžeme povedať slová znalcov: Východná bohoslužba je v básňach napísaná vierouka a preto je to veľký a drahocenný poklad. Vo východných bohoslužobných knihách takýchto Bohorodičnickov sú stovky a vzťahujú sa na všetky vieroučné pravdy o Bohorodičke. Uvádžame príklad modlitby-spevu na Službe Božej: „Dôstojné je zvelebovať Ťa ako skutočnú Bohorodičku, vždy blahoslavenú a nepoškvrnenú a matku Boha nášho. Čestnejšia si ako cherubíni a neporovnateľne slávnejšia ako serafíni, bez porušenia si porodila Boha Slovo. Ako opravdivú Bohorodičku Ťa zveľobujeme.“

Meno Vždy Panna (Prisnodíva) sa pôvodne užívalo na Východe. Cirkve učí, že Bohorodička bola vždy Pannou - pred pôrodom, pri pôrode a po pôrode. A táto vieroučná pravda katolíckej Cirkvi o Bohorodičke je vyjadrená v cirkevných piesňach nasledovne: „Hľa, teraz sa vyplnili prorocké slová Izaiáša, pretože si rodila ako panna a po pôrode si ostala pannou, ako si bola pred pôrodom, lebo to bol Boh, ktorého si zrodila a Ten urobil, že aj prírodný zákon sa pre Teba zmenil.“

O veľkej úcte k Bohorodičke v našom obrade svedčí i Služba Božia v ktorej sa Presväťá Bohorodička spomína v ekténiách a oslavuje sa hymnou „Dôstojné je,“ a tiež mnohé iné bohoslužby ako Akafist, Paraklis, Moleben, sv. ruženec a pod.

Takmer nemáme kostol, v ktorom by nebol ikonostas - stena z obrazov, oddeľujúca oltár od chrámovej lode. Ikonostas ukazuje, aké miesto má Bohorodička v Cirkvi. Na hlavných dverách ikonostasu je obraz Zvestovania. Od týchto dverí vpravo je obraz Spasiteľa a vľavo obraz jeho Matky, Presv. Bohorodičky. O veľkej úcte k Bohorodičke svedčí i skutočnosť, že v našom biskupstve je podľa Schématizmu z r. 1971 viac ako 370 chrámov, z ktorých je 155 zasvätených Presvätej Bohorodičke. A v týchto všetkých chrámoch znie krásna modlitba-pieseň na oslavu Presv. Bohorodičky: „Neprestaneme nikdy, my nehodní, ospevovať tvoju moc, Bohorodička, lebo keby si za nás neprosila a nezastávala, kto by nás zbavil toľkých bied? Kto, že by nás zachránil od krívd doteraz? Nikdy neodstúpime od Teba, Vládkyňa, lebo svojich služobníkov vždy chrániš pred každou biedou, jediná požehnaná.“

o. V. Petraško

nich“. Abrahám prosil ďalej. Povedal, že možno je tam len štyridsaťpäť spravodlivých, potom možno štyridsať, ďalej tridsať, dvadsať, a možno desať. A milosrdný Pán odpovedal: „Nezničím i pre desiatich“.

Avšak ani desať spravodlivých sa nenašlo v Sodome. Bola tam len jedna spravodlivá rodina - rodina spravodlivého Lóta.

Vtedy Pán Boh odišiel a Abrahám sa vrátil do svojho stanu. Dvaja anjeli, poslaní Pánom Bohom, oznámili Lótovi, že mesto zahynie a urýchlene skoro ráno odvedli Lóta, jeho ženu a obe dcéry z mesta, napomínajúc Lóta: „Chráň si svoj život, neobracaj sa dozadu a nezastavuj sa nikde v celom okolí: Utekaj do hôr, aby si nezahynul“.

Keď vyšlo slnko, Pán zoslal z neba na Sodomu a Gomoru dážd' zo síry a ohňa. Zahynulo mesto a všetko, čo rástlo na zemi. Lótova manželka neposlúchla anjelov, ktorí povedali, aby sa neobracala. Zo zvedavosti, čo sa stalo s mestom, obzrela sa dozadu a ihneď sa stala soľným stĺpom.

Na mieste, kde niekedy stáli Sodoma a Gomora, je teraz Mŕtve more. Dĺžka mora je 75 km, šírka 15 km. Voda mora je plná soli, síry a asfaltu, takže nič živého sa v ňom neudrží. Ešte aj okolie mora je pusté a mŕtve.

Jozef

Abrahámov syn Izák mal dvoch synov: Ezaua a Jakuba. Hlavou rodu sa stal Jakub, ktorý mal ešte aj druhé meno: Izrael, a od neho pochádza meno izraelského národa.

Jakub mal dvanásť synov, medzi nimi Jozefa, ktorého najviac miloval. Ostatní bratia závideli Jozefovi otcovskú lásku a predali Jozefa do otroctva v Egypte. Otcovi povedali, že Jozefa zjedla v poli divá zver.

Jozef v Egypte svojím spravodlivým životom, schopnosťami a múdrosťou si získal veľkú dôveru egypského faraóna a stal sa správcou Egypta.

V tých časoch v Kanaáne nastal hlad a Jakub dvakrát poslal svojich synov do Egypta nakúpiť obilie. Jozef, ktorý spravoval sklady obilia, ihneď poznal svojich bratov a pýtal sa na otca. Bratia ho nepoznali. Keď on sa im dal poznať, veľmi sa naľakali, že sa pomstí za to, že ho predali do otroctva. No Jozef im odpustil ich vinu.

Potom Jozef presťahoval svojho otca a bratov s rodinami do Egypta a osídlil ich na najlepšej zemi. Starý Jakub, umierajúci, prosil synov, aby ho pochovali v Kanaáne. Pritom prorokoval synovi Júdovi, že z jeho rodu vyjdú králi a keď títo králi stratia svoju vládu, vtedy z jeho rodu sa narodí Spasiteľ sveta.

Jozef žil 110 rokov. Pred smrťou povedal svojim bratom, že ich potomci budú v Egypte veľa trpieť a potom sa znovu vrátia do Kanaánu.

Jozef nám dal krásny príklad, ako treba v svornosti a láske žiť s rodinou a blížnymi. Všetky rodiny a všetci ľudia sú povinní žiť medzi sebou v svornosti a láske.

Druhé najdôležitejšie prikázanie hovorí:

„Miluj svojho blížneho, ako seba samého“.

Mojžiš

(V rokoch 1500-1400 pred Kristom)

Potomci Jakuba a jeho synov žili v Egypte vyše 200 rokov. Rozrástli sa na veľký národ, zvaný Izraeliti. Egypťania sa ich začali obávať, preto rozhodli, že ich zničia. Približne v roku 1580 pred narodením Krista, urobili z nich otrokov a každé novonarodené izraelské dieťa - chlapčeka faraón prikázal utopiť.

Istá Izraelitka, ktorá nemala možnosť skryť svoje dieťa - synčeka, položila ho do košíka oliateho smolou a nechala ho na brehu Nílu v trstine. Práve vtedy sa vyšla kúpať na Níl faraónova dcéra. Uvidela vo vode košík, vzala z neho dieťa domov a nazvala ho Mojžišom, čo znamená „vzatý z vody“. Na kŕmenie dieťaťa sa prihlásila vlastná matka.

Mojžiš vyrástal na faraónovom dvore. Od svojej matky sa dozvedel, že je Izraelitom. Oblúbil si svoj národ a všade sa ho zastával. Preto musel utiecť z Egypta, lebo mu hrozil trest smrti. Utiekol do mediánskej zeme, na polostrov Sinaj a tam sa stal pastierom oviec. 40 rokov pásol ovce.

Jedného dňa, keď pásol ovce, uvidel krič, ktorý horel avšak nespáľoval sa. Mojžiš prišiel bližšie a počul z toho kričeka hlas Boží, ktorý mu prikazoval ísť do Egypta a vyvieť synov Izraela z Egypta do zeme kanaánskej. Pri tom Pán Boh dal Mojžišovi moc robiť zázraky. Za pomocníka mu dal brata Árona.

Mojžiš predstúpil pred faraóna a domáhal sa prepustenia Izraelitov. Faraón dlhý čas nechcel vypustiť Izraelitov, pretože nechcel stratiť taký veľký počet otrokov. Preto Boh na slová Mojžiša poslal na Egyptanov rôzne tresty - muchy, kobyľky, choroby na dobytok, na ľudí a iné tresty. Desiaty trest bol: smrť všetkých prvorodených egypských chlapcov.

Konečne faraón dal súhlas, aby Izraeliti odišli z Egypta. Tej istej noci Izraeliti sa vydali na cestu. Avšak faraón oľutoval, že vypustil Izraelitov a začal ich so svojím vojskom doháňať. Vtedy Izraeliti už boli pri Červenom mori. Tu sa stal zázrak. Pred Izraelitmi sa rozostúpilo more a ľud prešiel na druhý breh mora. Na to dobehlo faraónovo vojsko. Dalo sa tiež na cestu medzi vodami mora, ale vtedy sa vody mora zliali a potopili faraóna a celé jeho vojsko.

Vtedy Izrael pod vedením Mojžišovej sestry Márie, z vďaky zaspevali pieseň Pánovi: „Spievam Pánovi, lebo sa slávne preslávil“.

Na pamiatku východu - vyslobodenia z otroctva Izraeliti začali sviätiť sviatok Paschy. Kresťania volajú Paschou deň Vzkriesenia Kristovho - Veľkú noc.

(Červené more je 12 km široké a 30 m hlboké).

POROZUMIEŤ KAŽDÉHO.

Maryša a Zuzka boli dve starenky, ktoré bývali v meste v malom najaťom domčeku. Obe dostávali skromnú penziu, z ktorej žili. Neboli príbuzné, ale spojil ich životný osud. Maryša bola bezdetná vdova. Jej manžel i ona pracovali na veľkostatku, na ktorom bola zamestnaná i Zuzka, ktorá nebola nikdy vydatá. Starobu trávili spolu ani dve sestry. V jednom hrnci si varili, pri jednom stole jedli, všetky výdavky spoločne hradili. Nazívali svorne, každá z nich mala radosť, ak urobila niečo dobrého druhej. Ak jedna odišla nakúpiť do mesta, druhá ju čakala pred domčekom. A len čo ju zbadala, už jej úsmev pohrával na tvári. Jedna druhú sa usilovala prekvapiť novinou, ktorú sa od susediek dozvedela. Potom sa nahovorili i nasmiali až kým nešli spať.

Zaujímavé pritom bolo, že Maryša bola hluchá a Zuzka nemá. Spýtal som sa raz Maryše, ktorá mi opísavala ich život, ako sa dorozumievajú, keď jedna nepočuje, druhá je zas nemá.

Dobří ľudia sa dohovorí, i keby jazyk nemali, - odpovedala mi - veď máme ruky. A Zuzka ma trochu porozumie i podľa úst. Ako decko bola nejaký čas v škole pre nepočujúcich. Ide nám to celkom ľahko. Hen susedky Borka a Katka majú zdravé jazyky a uši a už mesiace sa k sebe neozvali, ba ani nepozrú na seba.

Pomyslel som:

Ozaj, k tomu, aby sme porozumeli každého, je potrebné viac dobré srdce, ako zdravý jazyk a bezvadný sluch.

Spolu žili a spolu aj zomreli. Bola nútená evakuácia. Ľudia balili, nakladali na vozy, autá, kto ako a kde mohol a odchádzali. Starenky zostali v izbe. Nevládali odísť a nikto o ne nestál. Keď sa obyvatelia mesta po fronte vrátili, našli ich v izbe mŕtve. Zamrzli.

Dr. Ján Bubán

(Pokračovanie zo str. 3)

Monika, keď sa dozvedela o úmysle syna, postavila sa proti tomu. Nemravný život v Ríme úplne zničí jej syna. A preto, že Augustín sa rozhodol napriek tomu ísť do Ríma, Monika sa rozhodla ísť s ním. Prišli do prístavu.

- Chod'te, mama, pomodliť sa do prístavnej kaplnky, dokiaľ ja zabehnem k priateľovi, - povedal Augustín.

Monika odišla do kaplnky.

Augustín oklamal matku. Za ten čas sadol na loď a už s ním plávala po mori.

Monika sa vrátila domov.

Doma Monika nemala pokoja. Augustín je jej synom a ten jej syn hynie. Ona ho musí zachrániť. Sadla na loď a odplávala za synom.

Toho času Augustín zažil veľa sklamaní. Jeho životné zásady sa neosvedčovali. Zo zvedavosti vošiel do chrámu v Miláne vypočuť si kázeň biskupa Ambróza. Jeho nezaujímal obsah kázne, jeho, ako slávneho učiteľa rečníctva zaujímalo krasorečenie biskupa Ambróza. Avšak teraz ho zaujímala biskupova osoba. Začal ho navštevovať, rozprávať sa s ním, vymieňať názory a Augustín spoznal, že blúdiť.

Jedného dňa biskup Ambróz pokrstil Augustína a jeho syna Adeodata.

Škončil sa čas síz a Monikinho smútku. Monika bola šťastná. Jej syn je tam, kde je ona.

Vracali sa domov spolu. V talianskom prístave Ostia, čakajúc na loď, Monika ochorela.

- Pochovajte ma hoci kde, len ma spomínajte pred Božím oltárom, hovorila synovi.

- Tak ďaleko vás pochováme od rodnej dediny?

- Nič nie je ďaleko od Boha a nebojím sa, žeby on nevedel na konci časov, odkiaľ ma vzkriesiť.

Umierala. Augustínovi sa tiskli slzy do očí. Syn Adeodat plakal.

- Neplač, synček. Nesluší sa plakať na pohrebe svätej.

Ale keď bol sám, Augustín horko plakal. Videl pred sebou lásku svojej matky a jej starostlivosť o jeho dobrú výchovu. Plakal za matkou, ktorá celý svoj život plakala za ním..., ktorá priviedla ku Kristovi svoju svokru, svojho manžela a jeho, svojho syna...

Bol rok 387.

Jej relikvie sú teraz v chráme svätého Augustína v Ríme.

Cirkev slávi pamiatku svätej Moniky 5. mája, v západnom obraze 27. augusta.

SVÄTÝ MESIACA

Gregor Naziánsky

(Zakončenie)

Cisár Teodózius si veľmi vážil biskupa Gregora Bohoslova, vždy ho vítal ako svojho otca.

— Veľmi zriedka prichádzaš ku mne, arcibiskup — povedal cisár pri jednej návšteve.

— V tejto veci sa držím poučenia Šalamúna, — odpovedal Gregor: „Nie často vchádzaj k svojmu priateľovi, aby raz, keď sa ťa nasýti, ťa neznenávidel“.

Namiesto návštev u cisára, Gregor učil ľud, navštevoval chorých, bránil a pomáhal ukriždeným. Občas vyšiel na pole, pretože mal rád samotu, aby si odpočinul a nabral nové sily do ďalšej práce. Hoci veriaci v chráme skladali väčšie sumy, Gregor nikdy nekontroloval prácu kurátorov. Spravovať chrám zo stránky hospodárskej nie je vecou kňaza, ani biskupa. Je to vecou veriacich, ktorí na to vyberajú spomedzi seba starších. Gregor ich len občas napomenul, aby dávali pozor, aby ich svedomie bolo čisté.

*

Unavený prácou, Gregor znovu ochorel. Prišlo ho navštíviť veľa veriacich.

Prišli sme ti poďakovať za tvoju námahu, že si nás vyučil v pravej viere, že si sa o nás tak staral. A teraz, otče, keď odchádzaš k Bohu, modli sa za svoje stádo...

— Ešte nie som smrteľne chorý — potešil svojich verných biskup Gregor.

Veriaci odchádzali, ale akýsi mládenec padol k biskupovým nohám, objal ich a so slzami prosil, aby mu biskup odpustil.

— A čo ti, synček, mám odpustiť? — pýtal sa biskup. Mládenec nič neodpovedal len plakal a prosil ďalej o odpustenie.

— Toto je tvoj vrah, otče — vysvetlil jeden z veriacich, — jeho nahovorili heretici, aby ťa prebodol dýkou. On ňu tuje a prosí o odpustenie.

— Hospod' náš Isus Christos nech ti bude milostivý, drahý, — prehovoril biskup — nech ti odpustí tvoje hriechy. Len odteraz zanechaj herézu a vráť sa ku Kristovi a verne pre neho pracuj.

Mládenec odchádzal šťastný...

Celé mesto vtedy hovorilo o veľkosti odpustenia viny bližnemu...

Písal sa rok 381.

Do Konštantinopolu sa začali schádzať biskupi na druhý všeobecný koncil, aby odsúdili herézy a zvolili konštantinopolského patriarchu. Gregor - Teológ bol chorý. Bránil sa, plakal, avšak z vôle 150 prítomných biskupov na čele s patriarchom sv. Meletiom Antiochijským bol zvolený a dosadený na patriarchálny stolec. Pretože sa toho domáhal cisár a ľud, Gregor konečne súhlasil a stal sa patriarchom Konštantinopolu.

Uplynulo len niekoľko dní a antiochijský patriarcha Meletij ako hlava koncilu ochorel a zomrel. Vedenie koncilu prevzal Gregor. Vtedy na koncil došli biskupi z Egypta a Macedónie. Títo boli nespokojní s tým, že za patriarchu bol zvolený Gregor počas ich neprítomnosti. Tvrdili, že voľba Gregora bola nesprávna, nakoľko ho navrhol antiochijský a nie alexandrijský patriarcha. A alexandrijský patriarcha medzi patriarchami je prvý po rímskom, preto on mal dosadiť konštantinopolského patriarchu. Medzi biskupmi nastali nedorozumenia. Jedni tvrdili, že dosadenie Gregora je zákonné, iní, že je nezákonné. Gregor keď videl, že pre neho je medzi biskupmi nedorozumenie, poprosil o slovo.

— Ja, svätení a čestní pastieri, — začal Gregor, — vedenie tejto konštantinopolskej cirkvi som nechcel mať, hoci táto cirkev vyrástla a utvrdila sa skrze môj pot a prácu. Avšak mne stačí, aby som tento poklad uložil u Boha a od neho čakal náhradu. Prijat' trón patriarchu ma prinútila láska veriacich a všeobecné rozhodnutie otcov koncilu. A teraz počúvam, že niekto neschvaľuje moje dosadenie. Vedzte, že ja nehľadám bohatstvo, ani vysokú hodnosť, ani si nežiadam nazývať sa patriarchom Konštantinopolu a bez žiaľu odchádzam z tohoto biskupstva. A vy sa rad'te

a robte ako sa vám páči. Mne oddávna je milou púšť. Lebo tí, ktorí nám berú trón, Boha nám nevezmú.

Keď to povedal, vyšiel z koncilu. Zanechal patriarchálny dom a ubytoval sa v malom domčeku, ďaleko od chrámu.

Zbehli sa veriaci a prosili ho, aby nezanechával svoje stádo, ktoré svojím potom a námahou vychoval a rozmnožil.

— Nám, svojím deťom, pre ktoré si sa namáhal, daruj i ostatné svoje dni, aby po tvojom prechode do večnosti sme my mali tvoje telo, — prosili veriaci.

Gregor nemohol znieť plač veriacich. Váhal, čo má urobiť. Potom sa začal modliť, aby Boh rozhodol o ňom podľa svojej vôle.

Na koncil sa zišlo už veľa biskupov. Medzi nimi bolo veľké nedorozumenie a Gregor sa rozhodol ešte raz prehovoriť k otcom koncilu.

— Muži a spolupastieri svätého Kristovho stáda: Hanba vám, že iných nútíte k mieru a sami začínate medzi sebou boj. Ako môžete iných doviest' k mieru a k jednomyselnosti, keď medzi vami samými niet zhody. Prosím vás pred samou presväťou Trojicou: nech je medzi vami pokoj a láska a v zhode usporiadajte cirkevné veci. A keď ja som príčinou vašej nezahody, ja nie som hodnejší ako prorok Jonáš, hod'te ma do mora a ukludní sa vo vás búrka hnevu. Ja som ochotný trpieť, keď chcete, hoci som nevinný, len aby ste sa vy zmierili medzi sebou a boli jednej mysle. Zhod'te ma z trónu, vyžeňte ma z mesta, len pravdu a mier milujte. Ostávajte zdraví, svätení pastieri a spomínajte na moje úsilie.

Všetci Gregorovi protivníci, keď počuli jeho slová, hanbili sa a boli dojatí od jeho slov. Gregor vyšiel z koncilu rozhodnutý vrátiť sa do otcovského domu. Odišiel priamo k cisárovi s prosbou, aby mu dovolil odísť.

— Cisár, za všetko dobro, ktoré si urobil pre Cirkev, nech ti odplatí Kristus. A čo od teba prosím, splní mi. Nežiadam majetok, nechcem slávu za moju námahu. Chcem, aby prestala závisť medzi mnohými, aby medzi biskupmi bol mier a zhoda. Oni ho budú mať, keď mi dovolíš odísť do môjho rodičovského domu. O toto ťa prosím.

Cisárovi a tým, ktorí pri ňom boli, tiekli sly. Celý Konštantinopol miloval Gregora. Cisár ho nechcel pustiť práva z tohto dôvodu. Avšak Gregor znovu hovoril, poukazoval na nehodu, on chce posledné dni svojho života prežiť v pokoji, chce trochu odpočinúť po veľkej námahe. Konečne cisár dal súhlas.

Gregor sa lúčil s veriacimi.

— Chráňte si, milé deti, poklad pravej viery a spomínajte, že som bol ja kameňovaný medzi vami preto, že som sa snažil všetciť do vašich sŕdc pravú vieru. Milosť Pána nášho Ježiša Krista nech je vždy s vami.

Gregor odchádzal z mesta. S veľkým plačom ho vypravádzal celý Konštantinopol. Veľa biskupov vyšlo odprevadiť Gregora. Biskupi - Gregor Nisský, brat Bazila Veľkého, Amfilochius Ikonijský, Eulogius Edesský, Elladius Cezarejský, Otreus Meletinský a veľa iných už sa nevrátilo na koncil, odišli do svojich diecéz. A tí, ktorí ostali na koncile, dosadili na trón patriarchu Nektariusa.

*

Gregor - Teológ sa ubytoval v otcovom dome v Kappadocii. Bol veľmi chorý, ale vstal, lebo videl, že biskupstvo jeho otca, mesto Nazians, je pomýlené Apollináriovou herézou. A znovu práca, znovu kázanie a písanie. Veriaci ho prosili, aby prevzal biskupstvo po otcovi. Avšak Gregor nechcel. Namiesto seba za biskupa ustanovil dobrého kňaza Eulalia. Sám žil na dedine osamote. Vtedy napísal slávne knihy, ktoré ho pozdvihli na stupeň Učiteľa Cirkvi. — Teraz dosiahol pokoj, za ktorým dávno túžil ako pustovník - postil sa, bedlil, modlil sa a rozjímal. „Žijem medzi skalami a divou zverou. Oheň nikdy nevidím, obuv nenesím, slama je mojim lôžkom, vrece mojou prikrývkou a plášť mojim odevom.“

Upne odlúčený od sveta Gregor písal svoje knihy. Patrí medzi popredných spisovateľov a Učiteľov Cirkvi. Jeho spisy, kázne, vieroučné a obranné, o Božstve Krista a Svätého Ducha, dve kázne proti Julianovi, veľa kázni, veľa listov a duchovných piesní dali mu meno „Bohoslov - Teológ“ a dosiaľ svedčia o jeho veľkej učenosti, zbožnosti a usilovnosti.

„Moja choroba mi spôsobuje veľa bolesti, ale tiež veľa radosti. Samozrejme neteším sa preto, že trpím, ale preto, že môžem byť iným ľudom učiteľom trpezlivosti. Snažím sa, aby telesné bolesti boli mi užitočnými a naučili ma trpezlivo znášať protiventvá a ďakovať Bohu za hodiny trpkosti práve tak ako za radosť.“

Do večného života Gregor prešiel 25. januára roku 389. Mal nad osemdesiat rokov. Pochovali ho v Nazianze pri hrobe otca sv. Gregora staršieho a po viacerých rokoch jeho relikvie z Nazianzu priniesli do Konštantinopolu a uložili do chrámu svätých Apoštolov pri relikviách sv. Jána Zlatoústeho. Neskôr čiastku z jeho relikvií preniesli do Ríma, kde doposiaľ odpočívajú na oltári v chráme sv. Petra.

Za jeho teologické kázne o sv. Trojici, prednesené v Konštantinopole, v kostolíku Vzkriesenia Chalcedonský koncil ho nazval „Bohoslovom - Teológom“ a tento názov sa prijal všeobecne v Cirkvi.

Bol biskupom v Konštantinopoli 12 rokov. Udržoval pravú vieru. Krátky čas bol patriarchom Konštantinopolu. Zachovalo sa po ňom 45 kázní, 243 listov, 507 veršov veľkej ceny.

Syn svätej rodiny. Otec, Gregor starší, svätý. Matka, Nona, tiež svätá. Brat Cezáriu, svätý. Sestra Gorgonia, svätá. Pamiatku svätého Gregora Naziánskeho - Teológa Cirkve slávi vo východnom obrade 25. januára a tiež 30. januára v deň Troch Svjatiteľ, v západnom obrade 2-ho januára.

PÁPEŽ MIERU

(15. pokračovanie)

Nezostali hluchí ani predstavitelia nekatolíckych cirkví. Napr. carihradský ekumenický patriarcha Athenagoras I. vyhlásil: „Všetci kresťania akéhokoľvek vyznania dúfajú, modlia sa, aby táto historická udalosť podporila kresťanskú jednotu, za ktorú sa modlil náš Pán“. Bavorský ev. biskup Dietzfelbiger na synode luteránskej cirkvi vyhlásil, že evanjelické kresťanstvo musí na základe biblie jasno a trpezlivo premyslieť otázky späté s koncilom. Jednota Cirkvi sa týka všetkých kresťanov, ale po reformácii jednota bez pravdy nie je mysliteľná. Predseda ekumenického výboru ev. luteránskej cirkvi Nemecka, dr. Henrych Mayer povedal: „Z celého srdca som sa potešil, že medzi prvé činy nového pápeža patrí zvolenie koncilu... Nehľadajme to, čo nás rozdeľuje, ale viacej to, čo nás spája“.

Vtedajší anglikánsky arcibiskup a prímás Anglicka dr. Ramsey povedal novinárom: „Zdá sa mi, že terajší pápež má veľkú kresťanskú vôľu a lásku. Kde vládne láska, tam výsledky sú nepredvídateľné“.

Oznámenie koncilu malo ohlas aj na východe. Ekumenický časopis Irenikon napísal: „Už dávno počuť na Východe také povzbudzujúce hlasy za zjednotenie a slová rímskeho pápeža nikdy neboli prijaté s toľkou dobroprajnosťou a otvorenou radosťou“.

PRÍPRAVNÉ PRÁCE

Už 30. januára na zhromaždení rímskych kňazov a správcov rímskych farností v kostole sv. Jána a Pavla pápež Ján povedal: „Nechceme viesť nijaký historický proces. Nechceme sa snažiť ukazovať, kto má a nemá pravdu v niektorých udalostiach cirkevných dejín. Zodpovednosť je rozdelená. Chcem povedať iba: pristúpme k sebe bližšie a urobme koniec rozkolu“.

K mesiacu máju v tom istom roku vydal pápež osobitnú výzvu na biskupov celého sveta, aby povzbudili veriacich k horlivej modlitbe a obetiam za koncil. Vo výzve sa hovorí: „Prehlasujeme, že skladáme veľkú dôveru v modlitby veriacich, ktorí milujú Matku Božiu... Rozhodli sme sa požiadať všetok kresťanský ľud, aby v tejto dobe vyprosoval od Bohorodičky úspech pre vec, ktorá je mimoriadne dôležitá a významná... Úlohou cirkevného snemu bude rokovať o tom, na čom tak veľmi záleží celej Cirkvi... Na dosiahnutie takejto významnej veci málo dokážu všetky ľudské prostriedky, ale veľmi mnoho urobia pokorné a vytrvalé modlitby veriacich...“

Na Turíce 17. mája 1959 pápež ustanovil predprípravnú komisiu a za jej predsedu ustanovil svojho štátneho sekretára kardinála Dominika Tardiniho a za tajomníka mons. Percia Feliciho. Úlohou komisie bolo dať sa do styku s biskupmi celého sveta a vyžiadať od nich informácie o nábo-

ženskej situácii v ich krajinách. Už 18. júna rozposlal kardinál Tardini osobitné listy všetkým kardinálom, patriarchom, biskupom a predstaveným reholí s dotazníkom, aby naň odpovedali do 1. septembra.

Pápež Ján vydal 29. júna 1959 prvú encykliku „Ad Petri cathedram“, v ktorej o. i. osvetľoval ciele koncilu takto: „... Hlavným cieľom koncilu je: podporovať rozvoj katolíckej viery, obnoviť kresťanský život veriacich a prispôbiť cirkevnú disciplínu podmienkam našej doby. Koncil sa stane zaiste veľkolepým dejišťom pravdy, jednoty a lásky. Pozvanie na jeho pozorovanie pre tých, ktorí sú oddelení od tejto Apoštolskej stolice stane sa milým pozvaním...“.

Tieto predstavy o poslaní koncilu, vyjadrené len všeobecne, sa neskôr opakujú aj v iných prejavoch a dostávajú konkrétnejšiu formu a podobu.

3. júla kardinál Tardini požiadal rektorov rímskych pápežských univerzít, aby navrhli hlavné témy rokovania na chystaný koncil. Neskôr o to isté požiadal všetkých rektorov katolíckych univerzít na celom svete. Prichádzajúce návrhy a dotazníky triedila a študovala zvláštna komisia.

30. októbra 1959 usporiadal kardinál Tardini prvú tlačovú konferenciu, aby informoval vyše 200 novinárov a dopisovateľov popredných svetových tlačových agentúr a rozhlasových staníc západného sveta. Bol tu aj zástupca Sovietskej tlačovej kancelárie TASS a poľskej tlačovej služby. Nebolo to po prvý raz, čo sa zúčastnili zástupcovia Sovietskej tlačovej agentúry na tlačovej konferencii vo Vatikáne. Prvý raz to bolo dva dni po korunovácii Jána XXIII. na audiencii, keď medzi 500 novinármi bol aj rímsky zástupca TASS a redaktor talianskeho komunistického denníka „Unita“. Na tejto pamätnej audiencii si pápež Ján dal otázku: „Kto je pápež? Hovorí sa o diplomatickom, náboženskom, učenom, sociálnom a svetu otvorenom pápežovi. Ale kto je pápež v skutočnosti? Chcem vám to povedať: Pápež je brat všetkých ľudí, aj váš, pánovia!“

Kardinál Tardini na tejto tlačovej konferencii oznámil, že sa koncil bude konať vo svätopeterskej bazilike a bude sa volať „Druhý vatikánsky všeobecný cirkevný snem“. Bude to 21. koncil v dejinách Cirkvi a jeho úlohou bude prispieť k novému rozvoju katolíckej viery, k spasiteľnej obnove kresťanských mravov a prispôsobenie cirkevnej disciplíny potrebám súčasnej doby. Koncil nebude namierený proti nikomu, nemá politické pozadie a zostane vnútornou záležitosťou katolíckej Cirkvi i keď bude mať ohlas aj mimo Cirkve, aj mimo oblasť čisto náboženskú... Ako pozorovatelia sa na ňom zúčastnia aj nekatolíci, najmä zástupcovia odlúčených cirkví.

Koncil je niečo iné, ako len zvyčajné medzinárodné zjazdy. Nepôjde na ňom o definovanie nových článkov viery... Úradnou rečou bude latinčina. Poslalo sa 2700 dotazníkov biskupom, univerzitám a odborníkom v cirkevných záležitostiach. Doteraz odpovedalo 80 % biskupov, v odpovediach je množstvo návrhov na nové dogmatické definície, na odsúdenie dočasných bludov, žiadajú sa nové predpisy o disciplíne kňazov, jej prispôsobenie modernej dobe, návrhy na liturgickú reformu a pod. Všetky návrhy sa triedia a študujú. Hlavný tón a smer koncilu dá sám sv. Otec.

Veľká účasť novinárov na tlačovej konferencii bola dôkazom živého záujmu o koncil a že veľmi mnohí katolícki i nekatolícki veriaci si od neho mnoho sľubujú.

Druhé obdobie príprav na koncil sa začalo 5. júna 1960 na Turíce, keď Ján XXIII. Apoštolským listom „Z vyššieho Božieho vnuknutia“ ustanovil 11 komisií, ktoré mali pripraviť materiál na koncil. Ďalej sa zriadili tri sekretariáty: pre tlač, administráciu a zjednotenie kresťanov. Nad všetkými rozhodovala Ústredná komisia na čele so sv. Otcem. Jej členmi boli: 60 kardinálov, 5 patriarchov, 28 arcibiskupov, 6 biskupov a 4 generálni predstavení reholí. Prvé zasadnutie tejto komisie sa konalo 12. júna, do otvorenia koncilu bolo ešte šesť zasadnutí, na ktorých sa osobne zúčastnil sám pápež Ján.

HOLD BYZANTSKO - SLOVANSKEJ LITURGII

Prípravné práce pre II. vatikánsky koncil sa oficiálne otvorili 13. novembra 1960. Toho dňa sa konali slávnostné bohoslužby v bazilike sv. Petra v byzantsko-slovanskom obrade, na ktorých mal aktívnu účasť aj Ján XXIII. Po prvý raz v dejinách cirkvi sa stalo, že rímsky pápež mal na týchto bohoslužbách aktívnu účasť. Nou si súčasne sv. Otec

uctil pamiatku slovanských apoštolov Cyrila a Metoda, ktorých liturgiu a sloviensku reč schválil pápež Hadrián II. roku 867 pri ich príchode do Ríma. Ján XXIII. tým chcel vyzdvihnúť všeobecnosť a univerzálnosť cirkvi, ktorá sa mala prejavíť aj na koncile.

Ján XXIII. za pobytu v Bulharsku si osvojil bulharský jazyk natoľko, aby sa mohol aktívne podieľať na Svätej Službe. Počas nej čítal niektoré časti liturgie sám v slovienskej reči. Táto podmaňujúca slávnosť zhromaždila v bazilike veľké množstvo cirkevných hodnostárov, kňazov a veriacich zo všetkých slovanských národov a medzi nimi nechýbali ani Slováci. Počas týchto bohoslužieb povedal sv. Otec krásnu homíliu, v ktorej vyjadril svoj obdiv a lásku voči slovanským národom a byzantsko-slovanskej liturgii.

„Krása a súlad byzantsko-slovanského obradu - povedal sv. Otec - v ktorom bola práve odsľúžená Svätá služba a ktorá tak dojímavu sprítomňuje najväznejšie zjavené pravdy a povzbudzuje k zbožnosti, už samy by postačili a mohli sme upustiť od zvyčajnej kázne, keby sme necítili pohnutie srdca a výzvu, aby sme vám vyjadrili svoje zadosťučinnie za všetko to, čo sme prežili a svoje dojatie, keď vás, zástupcov všetkých obradov katolíckej Cirkvi, vidíme tu bratsky zhromaždených okolo rímskeho biskupa. Pokorný nástupca Petra, ktorý k vám hovorí, sledoval jednotlivé úseky tejto bohoslužby celým srdcom, celou myslou a očami, zúčastňujúc sa na nej aj svojím slovom. A kým tu počúval modlitby a piesne sprevádzané vôňou kadidla, v hĺbke jeho dávnych spomienok akoby sa vynárali pred jeho očami zážitky a dojmy z Bulharska, Carihradu a Grécka, kde strávil prvé roky biskupskej služby a kde mu milo padlo počuť pomalú, melodickú a prenikavú modlitbu, Hospodi pomiluj... A vždy so nás zmocní dojatie, keď si spomenieme na tie dávne dni, osoby a miesta, ktoré nám ostali také drahé a blahoslavené... Dnešná bohoslužba ostane nám všetkým, ktorí sme sa na nej zúčastnili spomienkou, že máme byť svätí... Katolícka Cirkev nie je archeologickým múzeom: ona je akoby vekmi trvajúcou studňou, ktorá dáva čerstvú a životodarnú vodu tak vznešeným pokoleniam dnešných čias, ako ju dávala minulým...“

Náš pohrebný obrad

(1. časť obradu: Velebenie Boha)

Náš pohrebný obrad má 6 častí: prvá časť - Velebenie Boha. Keď zomieral sv. Štefan, prvomučeník, sv. Písmo takto zaznamenalo túto udalosť: „(Štefan) plný Ducha Svätého uprene vzhladol k nebu, uzrel slávu Božiu a na pravici Božej stál Isusa, a povedal: „Hľa, vidím otvorené nebo...“ (Sk. 7,55). Aj my, podľa našej viery, odprevádzame dušu nášho zomrelého do neba slovami našich modlitieb pri pohrebnom obrade. Pozrime sa bližšie na obsah bohoslužby pohrebného obradu a na to, čo sa modlíme na pohrebe.

Prví kresťania pochovávali svojich zomrelých v sprievode modlitieb, žalmov a piesní, z ktorých vznikla bohoslužba nášho pohrebného obradu. Ale už na začiatku musíme zdôrazniť, že náš pohrebný obrad nie je ceremoniál. Náš pohrab je odovzdanie duše zomrelého veľkému Bohu. Prvé slová nášho pohrabu vebia Boha, Boha Stvoriteľa, vebia Chrísta, ktorý vstal z mŕtvych a vykúpil nás. O každom spasenom hovorí sám Hospod' Boh v Zjavení: „Budem mu Bohom a on mi bude synom. (Zjv. 21,7).

Náš pohrebný obrad sa začína veľkolepým velebením Chrísta, ktorý vstal z mŕtvych a zostúpil do predpekliá, aby vyslobodil duše spravodlivých. „Jehda snížšiel jesi ko smerti Živote bezsmertnyj...“ Slová panychidy tiež vebia Boha Stvoriteľa, Hospoda nášho: Ty, ktorý si nekonečnou múdrosťou všetko stvoril, v teba vložil svoju nádej náš zomrelý, ako na Stvoriteľa a nášho Boha. Sv. Štefan zomieral vebiac Boha: „Hľa, vidím otvorené nebo“. Aj my začíname velebením Boha naše pohrebné modlitby za spásu duše nášho zomrelého.

6. októbra oslavuje cirkev pamiatku sv. Bruna, ktorý zomrel v r. 1101. Bol zakladateľom radu kartuziánov, toho najprísnejšieho rádu na Západe. Jeho príslušníci celý život sa nerozprávajú, len pri stretnutí sa pozdravia slovami: „Pamätaj, že zomrieš.“ Tento svätec umierajúc dal zavolať svojich mníchov-spolubratov, rozprával im o svojom živote a potom hlasne vyslovoval slová vyznania viery: „Verím v jedného Boha...“

Pri rakve zomrelého, počas pohrebného obradu a odchode na cintorín sú kríž a zástavy. Aj týmto vyznávame a vebíme Boha. Kríž a zástavy na pohrebe, to je znak, znamenie, že ten, s ktorým sa lúčime, zomrel vo viere a nádeji na vzkriesenie a večný život. Kríž a zástavy pripomínajú všetkým nám Boha, pripomínajú všetkým víťazstvo nášho Spasiteľa nad smrťou.

Celým svojím životom vyznávame a vebíme Boha. Celý náš život nech bude cestou do neba. Hľa, veľký fyzik Ampér, vedec svetového mena, neraz pri svojich výskumoch zvolal: „Aký je veľký Boh! Aký je On veľký.“ A keď vypukol mor, povedal tým, u ktorých býval: „Keby som ochorel, ihneď zavolajte ku mne kňaza.“

Pripomenul som vám na začiatku smrť sv. Štefana. Videl pred sebou Boha. Počas celého života višne sa k Bohu, hovorím počas nášho života tu na zemi, lebo my sme pozemskí pútnici do života večného. 8. apríla slávi cirkev pamiatku blaženého Matronesa, ktorý zomrel v 14. storočí. Tento spravodlivý dal si nápis na hrob: „Ty pútnik, napodobňuj kajúceho sa, boj sa od blúdiaceho.“ (Viator, imitator dolentem, errantem detestare!).

Náš pohrebný obrad má veľkolepé modlitby, ktoré sú ozdobené prekrásnymi melódiami. Jednou z takých modlitieb vebenia Boha je krátučka modlitba kňaza. „V blaženom uspeníji vičný pokoj podažd', Hospodi, usopšemu rabu tvojemu, i sotvori jemu vičnuju pamjať.“ Na čo ľud prosí: „Vičnaja pamjať, blažennyj pokoj!“ Čo znamenajú slová „v blaženom uspeníji, - blažennyj pokoj“, - „v blaženom usnutí“ a blažené odpočívanie? Podmienkou večnej blaženosti je usnúť v Pánovi, ako píše apoštol Pavol v liste ku Korintčanom a ku Solúnčanom (1 Kor. 15,18 a 1 So.1 4,16). V Zjavení tých, „čo zosnuli v Pánovi“, hlas z neba pomenúva na siedmich miestach „blaženými“. Blažené odpočinutie - to je dosiahnutie neba, ktoré sv. Štefan videl otvorené.

A „vičnaja pamjať“ - „večná pamiatka“? To nie je pamiatka u ľudí. U ľudí pamiatka netrvá dlho a pomíňa sa raz navždy. Pre „pamiatku“ ľudia stavajú pomníky, ale aj tieto zničia stáročia. Nie túto „pamiatku“ prosíme pre zomrelého! Ved' dnes deti nevedia ani rok narodenia svojich rodičov a vnuci nepoznajú ani meno deda a babičky. My prosíme vo „večnej pamiatke“ - pamiatku u Boha, o ktorej píše Zjavenie. „Kto zvíťazí, bude takto oblečený do bieleho rúcha a jeho meno nevymažem z knihy života, ale vyznám ho pred svojím Ocom a pred jeho anjelmi“. (Zjv. 3,5). To znamená, že pamiatka na spravodlivého je u Boha večnou. Preto tu krátučku a súčasne aj veľkú modlitbu odriekame vždy, keď si pripomenieme našich zomrelých.

Začal som tieto slová spomienkou na sv. Štefana, ktorý zomieral so slovami: „Vidím otvorené nebo“. Spolu s ním prosme Pána Boha: „Hospodi, otvor nebo aj nášmu zomrelému, ako svojmu synovi!“

O SVÄTOM PÍSME

Ktoré knihy patria do

Svätého písma Starého zákona?

5 kníh Mojžišových:

1. kniha pôvodu,
2. Odchod
3. kniha Levitov
4. Čísla
5. Druhozákón

Knihy:

6. kniha Jozue
7. kniha Sudcov
8. kniha Rúth
- 9.–12. štyri knihy Kráľov
- 13.–14. dve knihy Kroník
- 15.–16. dve knihy Ezdrášove
17. kniha Tobiašova
18. kniha Judit
19. kniha Ester
20. prvá kniha Makabejcov
21. druhá kniha Makabejcov

Knihy poučné:

22. kniha Jóbova
23. kniha Žalmov (Žaltár)
24. kniha Prísloví Šalamúnových
25. kniha Kazateľova
26. Velpieseň
27. kniha Múdrosti
28. kniha Jezusa, syna Sira-chovho

Knihy prorocké:

29. Kniha proroka Izaiáša
30. Kniha proroka Jeremiáša
31. Náreky Jeremiáša proroka
32. Kniha proroka Barucha
33. List Jeremiášov
34. Kniha proroka Ezechiela
35. Kniha proroka Daniela
36. kniha proroka Ozeáša
37. kniha proroka Joela
38. kniha proroka Amosa
39. kniha proroka Abdiáša
40. kniha proroka Jonáša
41. kniha proroka Micheáša
42. kniha proroka Nahuma
43. kniha proroka Habakuka
44. kniha proroka Sofoniáša
45. kniha proroka Ageja
46. kniha proroka Zachariáša
47. kniha proroka Malachiáša

Co je obsahom jednotlivých kníh sv. Písma Starého zákona?

Obsah jednotlivých kníh Svätého písma Starého zákona podávame len informatívne, veľmi krátko.

Prvých päť kníh sv. Písma Starého zákona Židia volajú Tora, t. j. Zákon. Tento názov alexandrijskí prekladatelia sv. Písma do gréčtiny vyjadрили slovom „Pentateuch“ po cirk. sl. Pjaticknížja, t. zn. päť kníh. Jednotlivé knihy Pentateuchu (piatich kníh) sa volajú: kniha Pôvodu, Odchod, kniha Levitov, Čísla, Druhozákón.

1. Prvá kniha: kniha P Ô V O D U po hebrejsky Berešit, po grécky a latinsky Genesis, po cirk. slov. Bytija - rozpráva o vzniku všetkého, o stvorení sveta a stvorení človeka, o živote patriarchov od Abraháma, o odchode Jakuba do Egypta až do smrti Jakuba a Jozefa v Egypte.

2. Druhá kniha O D C H O D - po hebrejsky Veele Šemot, po latinsky Exodus, po cirk. slov. Ischod - rozpráva o odchode Izraelitov z Egypta, o prechode cez Červené more, o príchode k hore Sinaj a o tom, ako im Pán Boh dal Desatoro prikázanií.

3. Tretia kniha - kniha LEVITOV (po hebrejsky Vajjakra, po latinsky Levitikus, po cirk. slov. Levit) - podáva rôzne zákony a predpisy pre kňazstvo v čase bohoslužieb v chráme, ďalej rôzne povinnosti Levitov (odkiaľ i názov Kniha Levitov), hovorí o svätosti bohoslužby, bezúhonnosti kňazstva, čistote náboženstva.

4. Štvrtá kniha - ČÍSLA (po hebrejsky Be-Midbar, po latinsky Numeri, po cirk. slov. Čísel) - popisuje pobyt Izraelitov pod horou Sinaj, putovanie po púšti, vojny so susednými národmi, dáva niektoré dodatočné predpisy. Názov knihy je vzatý zo súpisu všetkých bojaschopných Izraelitov.

5. Piata kniha - DRUHOZÁKÓN (po hebrejsky Elle-Hadebarim, po latinsky z gréckeho Deuteronomium, po cirk. slov. Vtorozakónije) - t. j. druhý zákon, ktorý pred svojou smrťou Mojžiš dal Izraelitom. Toto je Mojžišov testament svojmu národu, v ktorom Mojžiš hovorí o láske k Bohu a obsahovo podáva celú náboženskú náuku. Je to jedna z najobsažnejších kníh svätého Písma Starého zákona.

Za autora základnej časti Piatich kníh treba považovať Mojžiša. Avšak pri písaní mu mohli pomáhať iní autori.

(Biblické čísla, napr. stovky rokov predpotopných patriarchov netreba brať čisto matematicky, je to tajnopis, ktorého zmysel pre nás dnes ostáva nerozlúšteným).

6. Kniha JOZUE - (po hebrejsky Jehošua, po cirk. slov. Isua Navina) opisuje udalosti dobytia Kanaán-zeme a jej rozdelenie medzi 12 pokolení Izraela, a to pod vodcovstvom Mojžišovho nástupcu Jozua. (Preto túto knihu nazývame jeho menom).

7. Kniha SUDCOV - popisuje obdobie vojen, keď po dobytí Palestíny za Jozua Izraelský národ musel odrážať útoky rôznych národov. Vodcami Izraela vtedy boli takz. Sudcovia. Všetkých Sudcov bolo dvanásť. Doba ich vlády trvala od Jozua po proroka Samuela.

8. Kniha RÚTH - popisuje roľnícky život v dejinách Izraela a sňatok Booza s Rúth. Títo manželia sa stali prarodičmi kráľa Dávida.

9.-12. Štyri knihy KRÁĽOV - prvé dve knihy zo štyroch teraz zvykli nazývať knihami Samuela z toho dôvodu, že v prvej z dvoch kníh vystupuje ako hlavná osoba veľký prorok a posledný Sudca Samuel. V druhej knihe hlavnou osobou je kráľ Dávid. V týchto dvoch knihách sú opísané dejiny Izraelského národa v rokoch 1100-971, kedy Samuel pomazal na kráľov najprv Šavla a potom Dávida. V týchto knihách sú krásne príklady nábožného života a smutné následky spáchaných hriechov.

KALENÁR NÁM PRIPOMÍNA

Marec

3. marca - Cirkev oslavuje pamiatku sv. Kunhuty, ktorá zomrela v roku 1040. Žila čestná a po smrti svojho manžela vstúpila do kláštora. Keď ležala na smrteľnej posteli, spozorovala, že sestričky jej pripravujú drahocenné šaty na smrť. Vtedy povedala: „Odneste preč tieto šaty. V drahocenných šatách som sa zasnubovala ženichovi smrteľnému a v tomto habite nebeskému ženichovi.“

15. marca - Cirkev oslavuje pamiatku sv. Klementa Hofbauera-Dvořáka, redemptoristu. Jeho otec skoro zomrel, a matka, ktorá sa veľmi starala o výživu detí, vzala malého Janka, (tak sa volal Klement krstným menom), pred ikonu ukrižovaného Krista a povedala: „Vidiš, synček, to je tvoj otec! Hľad, aby si išiel cestou, ktorá by sa mu páčila.“ - Sv. Klement zomrel v r. 1820. Keď ho v chorobe ľutovali, že veľa trpí, odpovedal: „Čo Boh chce, ako Boh chce, keď Boh chce.“

16. marca - Cirkev slávi pamiatku sv. Heriberta, ktorý zomrel v r. 1021 ako kolínsky biskup. Jeho životným heslom bolo: „Pán Boh bude súdiť.“ Tým chcel povedať, že Pán Boh bude súdiť všetky naše skutky, život duše, prácu a pod. V živote často hovoril: „Podporujte chudobných a získavajte si tak priateľov, ktorí v čase vašej smrti, ako to Pán Boh sľúbil, pomôžu nám vojsť do večných príbytkov.“ A bezprostredne pred smrťou povedal: „Čo dáme tým, čo sú v núdzi, dáme Bohu na úrok. Ako voda hasí oheň, tak almužná stiera hriechy.“

20. marca - Cirkev slávi pamiatku sv. Gertrúdy, Francúzky, ktorá zomrela v roku 659. Viedla veľmi prísny život a keď jej hovorili, aby k sebe nebola taká prísna, odpovedala: „Náš čas je krátky deň, plný práce a utrpenia. Čím ťažším je ten deň, tým väčšiu a bohatšiu náhradu dostaneme vo večnosti.“

21. marca - Cirkev slávi pamiatku sv. Benedikta. Zomrel v roku 545 a v jeho životopise je zapísaná táto udalosť: Gótsky kráľ Totila, arián, tiahol na Taliansko. Keď došiel do Monte Cassina, kde žil sv. Benedikt a dopočul sa o jeho svätosti, chcel sa o tom presvedčiť. Obliekol svojho dôstojníka do kráľovských šiat a prikázal mu, aby vydávajúc sa za kráľa, išiel k sv. Benediktovi. Dôstojník bol ešte ďaleko a už počul hlas sv. Benedikta: „Synku, odlož šaty, ktoré máš na sebe, nie sú tvoje, ani ti nepatria.“ Dôstojník sa vrátil a vyrozprával kráľovi, čo sa stalo. Keď sám odišiel k Benediktovi ten mu povedal: „Kráľu, robíš veľa zla. Prestaň už robiť nespravodlivosti. Rím dobyješ, budeš vládnuť deväť rokov, avšak potom zomrieš a prídeš na súd Boží, aby si vydal počet zo svojej vlády.“ Čo sv. Benedikt predpovedal, to sa stalo. V roku 552 kráľ Totila stratil korunu i život.

Ďalšie dve knihy Kráľov rozprávajú o rozvoji, rozpade a úpadku Izraelského štátu, podávajú udalosti približne za 400 rokov od kráľovania Šalamúna (973-922) až po úpadok Jeruzalema za Nabuchodonozora v roku 587. Tu je pekne vykreslená činnosť prorokov Eliáša a Elizea.

13.-14. Dve knihy KRONÍK - (po hebrejsky Divre-ha-Jjamim, po grécky Paralipomenon). Knihy podávajú krátky náčrt dejín Izraelského národa od samého počiatku sveta až po úpadok izraelského štátu pod údermi Babylončanov: rodový súpis až po kráľa Dávida, vládu Dávida, vládu Šalamúna, nástupcov Šalamúna. Pri každom odpade od Boha na Izrael padal ťažký trest. Celý život Izraela sa sústreďuje okolo jeruzalemského chrámu.

15.-16. Dve knihy EZDRÁŠOVE - opisujú udalosti po návrate Izraelitov z babylonského zajatia, znovuvybudovanie jeruzalemského chrámu, úprimný návrat Izraelitov k Bohu. Hlavní vodcovia ľudu izraelského sú Ezdráš a Nehemiáš.

17. Kniha TOBIÁŠOVA - opisuje spravodlivý život starého Tobiaša, ktorý bol plný dôvery v Boha, ktorý nikdy nezanecháva svojich verných sluhov.

18. Kniha JUDIT - opisuje ženu Judit, ktorá pri obliehaní mesta Betulie vojskami Holoferna zachránila mesto od Asýrčanov. V knihe Judit predstavuje vzor ženských čností.

19. Kniha ESTER - opisuje ako Židovka Ester - kráľovná, žena kráľa Xerxesa, zachránila židov pred vyhubením. Na pamiatku tejto udalosti Židia svätia deň „Purim“.

20.-21. Dve knihy MAKABEJCŮV - opisujú boj Izraelitov za oslobodenie spod Sýrskej okupácie pod vedením hlavného hrdinu Judáša, zvaného Makabejcom.

Knihy poučné:

22. Kniha JÓBOVA - privádza na scénu osobu spravodlivého Jób, ktorý spočiatku žije vo veľkom bohatstve. Potom na neho prichádza celý rad nešťastí, avšak on aj vtedy ostáva verným a nezlomne sa drží svojej viery v Boha.

23. Kniha ŽALMOV - (po hebrejsky Syter Tegillim, po cirk. sl. Psalmy) - sú to duchovné piesne Starého zákona. Všetkého je tu 150 žalmov. Skladali ich rôzni žalmisti. Väčšia časť (73) sa pripisuje Dávidovi. Zbierka žalmov sa volá Žaltár (po cirk. slov. Psaltyr). - Čo sa týka času ich napísania, tento proces trval od Dávida po éru Makabejských, teda spolu - od X. do II. storočia pred Kristom.

Žalmy - sú strozákonné modlitby, piesne. Spieval ich na poslednej Večeri aj Spasiteľ (paschalný „Halel“ žalmy 113-118). Prví kresťania ich vniesli do Kresťanských bohoslužieb a sú tam až doteraz. (Antifóny na Liturgii, žalmy na Utreni, Večerni, Časoch a iných bohoslužbách). Najznámejší je päťdesiaty žalm, veľká kajúcna modlitba: Zmiluj sa nado mnou, Bože ... - Pomiluj mja, Bože ...

24. Kniha PRÍSLOVÍ ŠALAMŮNOVÝCH - sú pravidlá cnostného života, cieľom ktorých bolo dať čitateľovi - hlavne mládeži - normy bohumilého života. Kniha ukazuje, že v tomto je aj celá múdrosť. Múdry je ten, kto sa klania Bohu, žije spravodlivo, a skutočná múdrosť - je zachovávanie Božích prikázaní. Autorstvo sa pripisuje Šalamúnovi a iným múdrym ľuďom.

25. Kniha KAZATEĽOVA - (po hebrejsky Kohelet, po grécky Ekleziasticus, po cirk. slov. Ekleziast) rozoberá otázky ľudského života - jestvovania na zemi.

26. VEĽPIESEŇ - znamená pieseň nad piesňami, - popisuje lásku pastiera a pastierky, za ktorou sa skrýva alegorická myšlienka: láska Pána k národu a ku každej jednotlivkej duši.

27. Kniha MŮDROSTI - dáva návody a rady, ako sa majú správať v živote vládári. Návody sú v dlhších výkladoch a rozjímavostiach. Kniha sa obracia nielen k silným sveta, ale aj ku všetkým ľuďom všeobecne.

Z obradov Veľkého štvrtka

9 Evanjelium — podľa Marka

(Súd nad Ježišom u Annáša. Peter zapiera Ježiša. Vysmievanie sa Ježišovi. Nočný súd u Kajfáša. Rozsudok veľrady: Musí zomrieť. Judášova smrť.)

Ježiša viedli najprv k Annášovi, bol totiž tesom Kajfášovi, ktorý bol toho roku veľkňazom. A Kajfáš to bol, ktorý poradil Židom, že je lepšie, keď jeden človek zomrie za ľud.

Šimon Peter však išiel za Ježišom a (s ním) aj iný učeník. Tento učeník bol známy veľkňazovi a vošiel za Ježišom do nádvorja veľkňazovho (domu). Peter ostal vonku pri dverách. Potom vyšiel ten druhý učeník, ktorý bol známy veľkňazovi, prehovoril s vrátničkou a voviedol aj Petra. Tu vrátnička vravela Petrovi. „Nie si vari aj ty z učeníkov toho človeka?“ On odpovedal: „Nie som.“ No boli tam aj sluhovia a strážnici, ktorí si nakládli ohňa a zohrievali sa, lebo bolo chladno. Aj Peter si stal medzi nich a zohrieval sa.

Veľkňaz sa však vypytoval Ježiša na učeníkov jeho a na náuku jeho. Ježiš mu odpovedal: „Ja som verejne hovoril svetu. Vždy som učil v synagogách alebo v chráme, kde sa schádzajú všetci Židia, a nič som nehovoril tajne. Prečo sa teda spytuješ mňa? Opýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im hovoril! Tí (iste) vedia, čo som (im) hovoril.“ Ako to riekol, jeden zo strážnikov, čo tam stál, dal Ježišovi zaucho, vraviac: „Či tak odpovedáš veľkňazovi?“ Ježiš mu odvetil: „Ak som zle hovoril, vyďaj svedectvo o zlom! Ale ak nie, prečo ma biješ?“

Potom ho Annáš poviazaného poslal k veľkňazovi Kajfášovi.

Medzitým Šimon Peter stál (na nádvorí) a zohrieval sa. Spýtali sa ho teda: „Či nie si aj ty z jeho učeníkov?“ On zaprel a povedal: „Nie som.“ Ale jeden z veľkňazových sluhov, príbuzný toho, ktorému Peter odťal ucho, mu vravel: „Vari som ťa nevidel s ním v záhrade?“ On sa však začal preklínať a prisahať: „Nepoznám toho človeka, o ktorom mi hovoríte.“ A hneď, kým ešte hovoril, ozval sa kohút. I obrátil sa Pán a pozrel na Petra. Tak sa Peter rozpamätal na slovo Pánovo, ktoré mu bol riekol: „Skôr, než sa dnes kohút ozve, tri razy ma zaprieš.“ Tu (Peter) vyšiel a horko zaplakal.

A mužovia, čo držali Ježiša, posmievali sa mu a bili ho. Zahalili mu (hlavu) a bili ho po tvári a spytovali sa ho: „Hádaj, kto ťa to udrel?“ Aj mnoho iného rúhania navreli proti nemu.

Tí však, čo zajali Ježiša, odviedli ho k veľkňazovi Kajfášovi, kde sa zhromaždili zákonníci a starší (z ľudu). Veľkňazi a celá rada zháňali však nepravdivé svedectvá proti Ježišovi, aby ho mohli odsúdiť na smrť. Ale nenašli, hoci sa dostavilo mnoho falošných svedkov. Napokon však prišli dvaja falošní svedkovia a vraveli: „Tento povedal: „Môžem zboriť chrám Boží a za tri dni ho zasa vystaviť.“ Vtedy vraveli: „Ak si ty Mesiáš, povedz nám to!“ A on im riekol: „Keď vám to poviem, neuveríte mi, a keď sa vás opýtam, (tiež) mi neodpoviete, ani ma neprepustíte. Tu

povstal veľkňaz a spýtal sa ho: „Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia proti tebe?“ Ale Ježiš mlčal. Najvyšší kňaz mu však povedal: „Zaprisahám ťa na živého Boha, aby si nám riekol, či si ty Mesiáš, Syn Boží?“ Ježiš mu odpovedal: „Som, ako si riekol. Ba poviem vám: Odteraz uvidíte Syna človeka sedieť na pravici Moci (Božej) a prichádzať na oblakoch nebeských.“ Tu odpovedali všetci: „Si ty teda Syn Boží?“ Odvetil im: „(Tak je) ako hovoríte: Som.“ Vtedy si najvyšší kňaz roztrhol rúcho a povedal: „Rúhal sa Bohu! Vari potrebujeme ešte svedkov? Hľa, sami ste teraz počuli (jeho) rúhanie! Čo sa vám vidí?“ Oni však odpovedali: „Hoden je smrti!“ — Potom mu plivali do tváre a tklili ho pástami. Iní ho zase zauškovali a vraveli: „Mesiáš, uhádni, kto ťa udrel?“

Keď nastalo ráno, radili sa veľkňazi a starší z ľudu o Ježišovi a uzniesli sa, že ho usmrtia.

Keď Judáš, ktorý ho zradil, videl, že (Ježiša) odsúdili na smrť, ľútosťou pohnutý vrátil tridsať strieborných veľkňazom a starším z ľudu so slovami: „Zhrešil som, lebo som zradil nevinnú krv.“ Ale oni povedali: „Čo nás do toho? Hľaď si toho sám!“ I zahodil strieborné peniaze v chráme a vzdialil sa, potom odišiel a obesil sa. Ale veľkňazi pozbierali tie peniaze a povedali: „Nesmú sa vhoďiť do (chrámovej) pokladnice, lebo je to cena krvi!“ Poradili sa teda a kúpili za ne hrnčiarovo pole na pochovávanie cudzincov. Preto až podnes volá sa to pole Hakeldama, to jest Pole krvi. Vtedy sa splnilo, čo predpovedal prorok Jeremiáš: A vzali tridsať strieborných, cenu oceneného, ktorého takto ocenili synovia Izraelovi. A dali ich za pole hrnčiarovo; tak im uložil Pán.

A hneď včasráno radili sa veľkňazi so staršími, zákonníkmi a s celou vysokou radou, zviazaného Ježiša odviedli k Pilátovi a vydali mu ho.

10. Evanjelium - podľa Matúša

(Ježiša privádzajú pred Piláta. Prvý výsluch pred Pilátom. Ježiš pred Herodesom. Druhý výsluch pred Pilátom. Ježiša tñím korunujú. Voľba Barabáša. Pilát odsudzuje Ježiša na smrť ukrižovaním. Posmievanie sa odsúdenému Ježišovi.)

Od Kajfáša viedli Ježiša do vládnej budovy. Bolo včas ráno. Sami však nevošli do paláca, aby sa nepoškvrnili a mohli jesť veľkonočného baránka. Vyšiel teda Pilát von k nim a spýtal sa: „Akú žalobu máte proti tomuto človekovi?“ Odpovedali mu: „Keby tento (človek) nebol zločinec, neboli by sme ti ho vydali.“ Pilát im teda povedal: „Vezmite ho vy, a odsúďte ho podľa svojho zákona!“ Židia mu odpovedali: „Nám nie je dovolené nikoho usmrtiť.“ (To sa stalo), aby sa splnilo slovo Ježišovo o tom, akou smrťou zomrie.

Pilát vošiel teda znovu do vládnej budovy, predvolal (si) Ježiša a spýtal sa ho: „Ty si kráľ židovský?“ Ježiš odpovedal: „Hovoríš to sám od seba, alebo ti to iní povedali o mne?“ Pilát odvetil: „Či som ja Žid? Tvoj národ a veľkňazi ťa vy-

dali mne. Čo si vykonal?" Ježiš odpovedal: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, moji služobníci by bojovali, aby som sa nedostal Židom do rúk. Ale moje Kráľovstvo nie je stadiaľto!" Spýtal sa ho teda Pilát: „Tak predsa si kráľ?" Ježiš odpovedal: „Tak je, ako hovoríš, som Kráľ. Ja som sa na to narodil a nato som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas.“ Pilát (nato) poznamenal: „Čo je pravda?"

Tu všetci zhromaždení začali naňho žalovať a vraveli: „Tohto sme pristihli, ako poburoval náš národ a zakazoval platiť cisárovi dane a tvrdí o sebe, že je Mesiáš, kráľ.“

Pilát potom povedal veľkňazom a zástupcom: „Nijakej viny nenachádzam na tomto človekovi.“ Ale oni naliehali a hovorili: „Poburuje ľud a učí po celom Judsku, počnúc od Galiley až sem.“

Keď to Pilát počul, opýtal sa, či je ten človek Galilejčan. A keď sa dozvedel, že je spod právomoci Herodesovej, poslal ho k Herodesovi, ktorý tiež bol v tých dňoch v Jeruzaleme.

Keď Herodes uzel Ježiša, veľmi sa zaradoval, lebo už oddávna si ho žiadal vidieť, keďže bol o ňom (mnoho) počul a dúfal, že ho uvidí urobiť nejaký zázrak. Vypytoval sa ho teda mnohými otázkami, ale on mu nič neodpovedal. Stáli tam i veľkňazi a zákonníci a naliehavo na neho žalovali. No Herodes so svojimi vojakmi ním opovrhol a na posmech dal ho obliecť do skvúceho rúcha a poslal ho späť k Pilátovi. V ten samý deň Herodes a Pilát stali sa navzájom priateľmi, lebo predtým boli si nepriateľmi.

Pilát teda predvolal veľkňazov, hodnostárov a ľud a povedal im: „Priviedli ste mi tohto človeka, ako by poburoval ľud. Hľa, pred vami som ho vyšetril a nezistil som na tomto človeku ani jednu z vín, pre ktoré ho žalujete! Ale ani Herodes, lebo ho poslal naspäť k nám. Vidíte teda, neurobil nič, prečo by si zaslužil smrť! Dám ho teda prestáť a prepustím ho.“

Vtedy dal teda Pilát Ježiša odvieť a zbičovať. Potom vojaci uplietli veniec z trnia, vložili mu ho na hlavu, obliekli ho do purpurového pláštá a pristupovali k nemu, hovoriac: „Zdrav buď, kráľ židovský!“ A dávali mu zaucháť.

Tu Pilát znova vyšiel von (k Židom) a hovoril im: „Hľa, privádzam vám ho von, aby ste si uvedomili, že na ňom nenachádzam nijakej viny!“ Vyšiel teda Ježiš s trňovou korunou a v purpurovom plášti. - I povedal im (Pilát): „Hľa, to je on!“

Len čo ho zazreli veľkňazi a ich služobníci, zakričali: „Ukrižuj, ukrižuj (ho)!“ Pilát im vyhlásil: „Vezmite ho vy a ukrižujte, lebo ja na ňom viny nenachádzam.“ Židia mu odpovedali: „My máme zákon a podľa zákona musí zomrieť, pretože sa vydal za Syna Božieho.“

Keď to Pilát počul, ešte väčšmi sa naľakal. Znova vošiel do vládnej budovy a opýtal sa Ježiša: „Odkiaľ si ty?“ Ale Ježiš mu nedal odpovedať. Pilát mu teda hovoril: „Mne neodpovedáš? Nevieš, že mám moc prepustiť ťa, a moc dať ťa ukrižovať?“ Ježiš odpovedal: „Nemal by si nijakú

moc nado mnou, keby ti nebolo dané zhora. Preto ten, čo ma vydal tebe, má väčšiu vinu.“

A od tej chvíle Pilát sa ho usiloval prepustiť. Ale Židia zakričali: „Ak tohoto prepustiš, nie si priateľom cisára, lebo každý, kto sa vydáva za kráľa, protiví sa cisárovi.“ Keď teda Pilát počul tieto slová, dal vyvieť Ježiša, posadil sa na súdnu stolicu na nádvorí, ktoré sa volalo Dľažba, po židovskyy Gabbata. - A keď veľkňazi a starší (z ľudu) na neho žalovali, nič neodpovedal. Vtedy mu povedal Pilát: „Nepočuješ, čo všetko proti tebe svedčia?“ Ale (Ježiš) mu neopovedal ani na jedno slovo, takže sa vládár veľmi divil.

Bolo však obyčajou, že vládár na (veľkonočný) sviatok prepúšťal ľudu jedného väzňa, ktorého si želali. Mal vtedy povestného väzňa, ktorý sa volal Barabáš. Zhromaždeným teda Pilát povedal: „Koho chcete, aby som vám prepustil: Barabáša, alebo Ježiša, ktorý sa volá Mesiáš?“ Vedel totiž, že ho vydali zo zúlosti.

A keď sedel na súdnej stolič, odkázala mu jeho manželka: „Nemaj nič s tým spravodlivým, lebo veľa som dnes vytrpela pre neho vo sne!“

Ale veľkňazi a starší nahovorili zástupy, aby žiadali Barabáša, Ježiša však aby zahubili. Vládár sa ich teda opýtal: „Ktorého z týchto dvoch žiadate si prepustiť?“ A oni odpovedali: „Barabáša!“ Povedal im Pilát: „Čo mám teda urobiť s Ježišom, ktorý sa volá Mesiáš?“ Všetci volali: „Na kríž s ním!“ (Vládár) sa ich opýtal: „Ale čože zlého urobil?“ Oni však ešte väčšmi kričali: „Na kríž s ním!“

Keď teda Pilát videl, že to nič nepomáha, ba že pobúrenie ešte vzrastá, dal si priniesť vody, umyl si pred zástupom ruky a vyhlásil: „Nemám viny na krvi tohto spravodlivého. Vy ste za ňu zodpovední!“ A všetok ľud odpovedal: „Jeho krv na nás a na naše deti!“

Bol práve prípravný deň pred Veľkou nocou okolo šiestej hodiny. I hovorí Židom: „Hľa, váš kráľ!“ Oni však kričali: „Preč s ním, preč s ním! Ukrižuj ho!“ Pilát sa ich opýtal: „Vášho kráľa mám ukrižovať?“ Veľkňazi (mu) odpovedali: „Nemáme kráľa, ale cisára.“ Ale on ešte tretí raz k nim prehovoril: „Čože zlého urobil tento (človek)? Nezistil som v ňom nijaký zločin hoden smrti.“ Oni však veľkým krikom naliehavo žiadali, aby ho dal ukrižovať. Ich výkriky sa ozývali stále silnejšie. Preto Pilát rozhodol, aby sa vyhovel ich žiadosti. Prepustil im toho, čo bol hodený do žalára pre vraždu a vzburu, ako si žiadali, a Ježiša vydal ich vôli, aby ho ukrižovali.

Vládárovi vojaci odviekli Ježiša do vládnej budovy, kam zhromaždili okolo neho celú kohortu (vojakov). I vyzliekli ho a zahalili ho do šarlátového pláštá a do pravej ruky (mu dali) trstinu. I padali pred ním na kolena a posmievali sa mu slovami: „Zdrav buď, kráľ židovský!“ Pľuli na neho i brali (mu) trstinu a bili ho po hlave. A keď sa mu naposmievali, vyzliekli ho z pláštá, obliekli ho do jeho šiat a odviekli ho, aby (ho) ukrižovali.

11. Evanjelium - podľa Lukáša

(Golgota I. - Krížová cesta Ježiša na Golgotu. Ukrižovanie Ježiša. Posmievanie sa ukrižovanému Ježišovi. Dvaja zločinci ukrižovaní s Ježišom.)

A keď sa mu naposmievali, vyzliekli ho z pláňa, obliekli ho do jeho šiat a odvedli ho, aby (ho) ukrižovali. Sám si niesol kríž. A keď ho viedli, pristavili istého Šimona Cyrénskeho, čo prichádzal z poľa a položili naňho kríž, aby ho niesol s Ježišom. Nasledoval i veľký zástup ľudu a žien, čo žalostili nad ním a oplakávali ho. Tu sa Ježiš k nim obrátil a povedal: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale plačte nad sebou a nad svojimi deťmi! Lebo, hľa, prídu dni, keď sa bude hovoriť: „Blažené neplodné, životy, ktoré neporodili a prsia, ktoré nepridávali!“ Vtedy začnú privolať horám: „Padnite na nás!“ - a kopcom: „Prikryte nás!“ Lebo keď sa toto deje na zelenom strome, čo bude so suchým?“

A viedli aj iných dvoch zločincov, aby ich spravili s ním. Ježiša teda odvedli. Keď prišli na miesto, ktoré sa volá Golgota, čo znamená Lebečné miesto, dali mu piť víno, zmiešané so žľou. Ale len ochutnal, nechcel piť. Tam ho ukrižovali a s ním aj iných dvoch, z jednej i druhej strany, a Ježiša uprostred. Tak sa teda splnilo písmo, ktoré hovorí: „Medzi zločincov ho pripočítali.“ - Tu Ježiš povedal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia!“

Pilát dal napísať i nápis a vyvesiť ho na kríž. Stálo (tam) napísané: Ježiš Nazaretský, kráľ židovský. Tento nápis čítalo mnoho Židov, lebo miesto, kde ukrižovali Ježiša, bolo blízko mesta. Nápis bol v reči židovskej, latinskej a gréckej. I hovorili židovskí veľkňazi Pilátovi: „Nepíš „Kráľ židovský“, ale že on povedal: „Som židovský kráľ!“ Pilát však odpovedal: „Čo som napísal, to som napísal!“

Vojaci, keď ukrižovali Ježiša, vzali si jeho šaty, ktoré rozdelili na štyri čiastky - každému vojakovi po jednej - a tuniku (spodný odev). Tá tunika však bola nezošívaná, utkaná v celosti od vrchu (do spodu). Povedali si teda: „Nehrajme ju, ale vylosujeme si ju, čiá bude!“ (Stalo sa to), aby sa splnili (slová) Písma: „Rozdelili si moje rúcho a o môj odev hodili kocku.“ Vojaci to tak urobili. Potom si tam posadali a strážili ho.

Ľud tam stál a díval sa. Poprední mužovia sa mu však posmievali, vraviac: „Iných zachránil, nech (aj) seba zachráni, ak je Mesiáš, vyvolený Boží!“ Aj vojaci, čo prichádzali a podávali mu ocot, potupovali ho, vraviac: „Keď si ty kráľ židovský, zachráň sa!“ Okoloidúci sa mu však rúhali, potriasali hlavami a hovorili: „Ty, ktorý zboríš chrám (Boží) a za tri dni ho (znova) vystavíš, zachráň seba samého! Ak si Syn Boží, zostúp z kríža!“ Podobne sa mu posmievali i veľkňazi spolu so zákonníkmi a staršími a vraveli: „Iných zachránil, seba samého nemôže zachrániť. (Keďže) je kráľom Izraela, nech teraz zostúpi z kríža, a (my) uveríme v neho! Dôveroval v Boha, nech ho teraz vyslobodí, keď ho má rád! Ved’ povedal: „Som Syn Boží.“

A jeden z tých lotrov, čo s ním viseli, sa mu rúhal, vraviac: „Či si ty nie Mesiáš? Zachráň seba i nás!“ Druhý sa však ozval a zahriakol ho, hovoriac: „Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si tak isto odsúdený? My síce spravodlivo, lebo dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili; tento však neurobil nič zlého.“ I povedal: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva!“ A Ježiš mu riekol: „Veru, hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji!“

12. Evanjelium - podľa Jána

(Golgota II. - Ukrižovaný Ježiš sa stará o svoju Matku. Posledné Ježišove slová na kríži. Ježiš umiera na kríži.)

Pri Ježišovom kríži stála jeho matka a sestra jeho matky, Mária Kleofášova a Mária Magdaléna. Keď teda Ježiš uzrel matku a vedľa nej učeníka, ktorého miloval, riekol matke: „Žena, toto je tvoj syn!“ Potom riekol učeníkovi: „Toto je tvoja matka!“ A od tej chvíle si ju ten učeník vzal k sebe.

Od šiestej až do deviatej hodiny nastala tma po celej zemi. Okolo deviatej hodiny Ježiš zvolal mocným hlasom: „Eli, Eli, lama sabachthani?“ - To znamená: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“

Potom Ježiš, vediac, že je už všetko skončené, povedal, aby sa splnili (slová) Písma: „Smädny som.“ A stála tam nádoba, plná octu. Nasadili teda na yzopovú tyč špongiu, nasiaknutú octom a podali mu (ju) k ústam. Ostatní zatiaľ hovorili: „Nože, viďme, či ho príde Eliáš vyslobodiť!“ Keď teda Ježiš okúsil ocot, riekol: „Dokonané je.“

Bolo už asi šesť hodín, tu nastala tma po celej zemi až do deviatej hodiny, lebo sa slnko zatmelilo. Opona v chráme sa roztrhla napoly. V tom zvolal Ježiš mocným hlasom: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha!“ I naklonil hlavu a vypustil ducha.

A hľa, chrámová opona sa roztrhla na dvoje odvrchu až do spodku, zem sa zatriasla, skaly sa rozpukali. Aj hroby sa roztvorili a mnohé telá zosnulých svätých vstali z mŕtvych. Po jeho vzkriesení vyšli z hrobov, prišli do svätého mesta a ukázali sa mnohým.

Stotník však a tí, čo spolu s ním strážili Ježiša, keď videli zemetrasenie a to, čo sa dialo, veľmi sa naľakali a hovorili: „Naozaj, toto bol Syn Boží!“ A všetky zástupy, ktoré sa boli zišli, aby videli, čo sa deje, keď to videli, bali sa v prsia a vracali sa (domov). Všetci jeho známi stáli obďaleč, i ženy, čo boli prišli spolu s ním z Galiley a pozorovali, čo sa to robí. Stálo tam obďaleč mnoho žien a prizerali sa; tie, ktoré prišli s Ježišom z Galiley a posluhovali mu. Boli medzi nimi Mária Magdaléna, Mária, matka Jakubova a Jozefova, a matka synov Zabedejových.

Zo života našej eparchie

Naši jubilanti

V prvom štvrtroku 1979 si svoje životné a kňazské jubileá pripomenuli a pripomínajú títo v'd. duchovní otcovia:

75 rokov od narodenia o. Štefan Molčaný (1. I.)

75 rokov od narodenia o. Jozef Hal'ko (24. I.)

75 rokov od narodenia o. Alexej Deák (13. 3.)

70 rokov od narodenia o. Ján Tomáš (15. I.)

70 rokov od narodenia o. Michal Sabat (16. I.)

65 rokov od narodenia o. Ján Fazekáš (11. II.)

65 rokov od narodenia o. František Demčák (20. 2.)

65 rokov od narodenia o. Michal Ihnat (26. II.)

60 rokov od narodenia o. Ján Ličko (5. 2.)

60 rokov od narodenia o. Ján Jurko (11. II.)

25 rokov od chirotonie o. Ján Sitkár (28. II.)

Srdečne blahoželame a pozdravujeme!

Na mnohaja i blahaja lita!

Z MARCOVÝCH VÝROČÍ

Mesiac marec je Mesiacom knihy.

1. MAREC - Medzinárodný deň boja proti jadrovým zbraňam (výročie výbuchu americkej vodíkovej bomby na atole Bikini r. 1954).

2. MARCA 1824 - pred 155 rokmi - sa narodil v Litomyšli český hudobný skladateľ a zakladateľ českej národnej hudby BEDŘICH SMETANA. Jeho skladba zahŕňa klavírne, komorné a orchestrálne skladby, symfonické básne (Má vlast) a opery (Branišbori v Čechách, Predaná nevesta, Dalibor, Libuša, Hubička, Tajomstvo, Čertová stena a i.).

- - 1824 - pred 155 rokmi sa narodil zakladateľ ruskej pedagogiky KONSTANTIN DMITRIJEVIČ UŠINSKIJ.

3. MARCA 1804 - pred 175 rokmi sa vo V. Kubre narodil JOZEF MA-TEJKA, bernolákovský spisovateľ.

4. MARCA 1484 - pred 495 rokmi - umrel vo Vilne sv. KAZIMÍR.

- - 1824 - pred 155 rokmi - sa narodil GUSTÁV KAZIMÍR ZECHEN-TER-LASKOMERSKÝ, náš významný realistický spisovateľ.

5. MARCA 1899 - pred 80 rokmi - vznikol Všeobecný robotnícky vzdelávací spolok v Budapešti.

7. MARCA 1799 - pred 180 rokmi - sa narodil FRANTIŠEK ČELAKOVSKÝ, slávista a spisovateľ; autor Ohlasu ruských piesní, ktoré vznikli pod povzbudzujúcim dojmom ruského víťazstva nad Turkami, čo upevnilo nádeje na oslobodenie všetkých slovan-ských národov.

8. MARCA 1869 - pred 110 rokmi - umrel francúzsky hudobný skladateľ HECTOR BERLIOZ, predstaviteľ novoromantizmu, publicista a hudobný spisovateľ, tvorca prvej programovej symfónie - Fantastickej (1830), ďalej Faustovo prekliatie (so známym Rákócziho pochodom) a i.

9. MARCA 1814 - pred 165 rokmi - sa narodil klasik ukrajinskej literatúry TARAS GRIGORJEVIČ ŠEV-ČENKO.

- - 1934 - pred 45 rokmi - sa narodil prvý sovietsky kozmonaut JURIJ ALEXANDROVIČ GAGARIN.

10. MARCA 1949 - pred 30 rokmi - bola založená Hviezdoslavova knižnica, ktorá mala za cieľ propagovať najlepšie diela našej literatúry medzi širokými masami pracujúceho ľudu.

11. MARCA 1544 - pred 435 rokmi - sa narodil taliansky renesančný básnik TORQUATO TASSO, autor heroicko-náboženského eposu „Oslobodený Jeruzalem“ - prvého národného talianskeho eposu.

- - 1789 - pred 190 rokmi - umrel JOZEF KAROL HELL, významný náš konštruktér a vynálezca.

12. MARCA 1914 - pred 65 rokmi - vyšlo prvé číslo slovenského robotníckeho časopisu v USA „Hlas slobody“.

14. MARCA 1879 - pred 100 rokmi - sa narodil nemecký fyzik ALBERT EINSTEIN, tvorca teórie relativity a nositeľ Nobelovej ceny.

16. MARCA 1859 - pred 120 rokmi - sa narodil ruský fyzik a objaviteľ bezdrôtovej telegrafie ALEXANDER STEPANOVIČ POPOV.

18. MARCA 1844 - pred 135 rokmi - sa narodil NIKOLAJ ANDREJEVIČ RIMSKIJ-KORSAKOV, ruský hudobný skladateľ, pedagóg a dirigent; v tvorbe sa opieral o folklór a o starú cirkevnú hudbu (Sadko, Španielske capriccio, Šeherezáda; opery: Pskovanka, Májová noc, Sneguročka, Noc pred Vianocami, Cárská nevesta a i.).

- - 1869 - pred 110 rokmi - ruský chemik DMITRIJ IVANOVIČ MEN-DELEJEV vyslovil periodický zákon chemických prvkov.

20. MARCA 1849 - pred 130 rokmi - slovenská deputácia predložila cisárovi v Olomouci žiadosť o zrovnoprávnenie nášho národa s Maďarmi.

21. MARCA - Deň Zeme, ktorý sa slávi od r. 1971 na podnet gen. taj. OSN.

- - 1838 - pred 140 rokmi - sa narodil ruský hudobný skladateľ MODEST PETROVIČ MUSORGSKIJ, najvýznamnejšia osobnosť ruskej národnej hudby XIX. storočia, opary Boris Godunov, Chovanština a i.).

23. MARCA - Svetový meteorologický deň (pri výročí v r. 1950 založenej Svetovej meteorologickej organizácie pri OSN).

24. MARCA 1684 - pred 295 rokmi - sa v Očovej narodil slovenský geograf a historik MATEJ BĚL, člen mnohých európskych vedeckých spoločností, „ozdoba uhorska“.

- - 1819 - pred 160 rokmi - sa narodil kanonik JURAJ SLOTTA-RAJECKÝ, spisovateľ, zakladateľ hudobnej školy v Banskej Bystrici, redaktor a horlivý vlastenec.

25. MARCA 1929 - pred 50 rokmi - umrel OTAKAR BŘEZINA, český básnik hlbokých duchovných rozhľadov.

26. MARCA 1874 pred 105 rokmi - sa narodil populárny skladateľ a dirigent OSKAR NEDBAL, počas riaditeľ ND v Bratislave, ktorý tragicky umrel na štadry deň v r. 1930.

- - 1804 - pred 175 rokmi - umrel WOLFGANG KEMPELEN, slávny vynálezca, bratislavský rodák.

30. MARCA 1844 - pred 135 rokmi - sa narodil PAUL VERLAIN, slávny francúzsky básnik.

- - 1894 - pred 85 rokmi - sa narodil SERGEJ VLADIMIROVIČ IL-JUŠIN, sovietsky letecký konštruktér.

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Štefan Papp. Redakcia 040 01 Košice, Bajkalská 26/III/18 č. t. 886 94. Administrácia 890 21 Bratislava, Kapitulská 9. Č. t. 331 717 a 333 056. Povolené SÚTI 15/9' zo dňa 27. XII. 1972. Tlačia Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzavierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Neobjednané rukopisy nevraciamy a nehonorujeme. Redakcia si vyhradzuje právo úpravy rukopisu podľa posudku redakčného krúžku. Rozširuje PNS. Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Celoročné predplatné 24 Kčs. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs — Indexové číslo 49818.